Թ· ՏԱՐԻ 2437 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 2 ԱՐԵՒ 4384 9 ՄԱՐՏ 1892 22 ՇԱԲԱՆ 1309 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آرەولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԻՐ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	յառաջուց վճարելի	....	150
»	»	Վեցամսեայ	» »	75
»	»	Եռամսեայ	» »	40
Օտար երկիրներէ	Տարեկան	Ֆրանք	....	56
»	»	Վեցամսեայ	»	28
Ընթիր բուղթի վրայ մասնաւոր տպագր·	Տարեկան Օսմ· Ոսկի			2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը միօրինակ			Ղրուշ	50

Խմբագրութեանս ուղղուած Նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր·

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 9/21 ՄԱՐՏ 1892

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՕՐԷՆՔՆ Ի ՊՐՈՒՍԻԱ

Պրուսիոյ կրօնական նախարար Զէտլից կոմս հրաժարական տուաւ։ Ցայտնի է թէ կրթական նոր օրինագծին պաշտպանութիւնն ինք ստանձնած էր իբրեւ միանգամայն կրթական նախարար։ Ի սկզբան գրուցուեցաւ թէ Պրուսիոյ ելմտական նախարար Տքթ· Միքէլ, որ ազատական կուսակցութեան կը պատկանի, համամիտ չլինելով օրինագծին ինչ ինչ տրամադրութեանց, հրաժարական պիտի տայ։ Տքթ· Միքէլ չի հրաժարիր, եւ կրօնական ու կրթական նախարարը տեղի կուտայ։ Կ'երեւի թէ, ինչպէս առաջին օրէն հաւանական կը նկատէինք, Վիլհէլմ Բ. ի կառավարութիւնն ինչ ինչ կէտերու վրայ գոհացում կուտայ ազատական կուսակցութեան բանաւոր դիտողութեանց, եւ այնպէս կ'ընէ որ Խորհրդարանը միահամուռ քուէարկէ նոր օրէնքը, կամ դոյզն ընդդիմութեամբ։ Թուցէ կոմս Զէտլից չէր զիջաներ այսպիսի բարեփոխմանց, եւ իր հրաժարմամբ տեղի կուտայ Թագաւոր-կայսեր հաշտարար տրամադրութեանց գործադրման։ Սա սոյդ է թէ կրթական նոր օրինագիծը չպիտի թողուի, եւ իրաց բնական ընթացքով օրինաց կարգ պիտի անցնի։ Եթէ առայս նոր ապացոյց մը պէտք էր, զայն ալ կը գտնենք Պրուսիոյ ազատական կուսակցութենէն երեսփոխանի մը հետեւեալ յայտարարութեանց մէջ զորս ըրեր է Թան'ի թղթակցին·

«Կրթական օրէնքին համար այսչափ աղմուկ հանել չէր արժեր։ Նոյն 101 յօդուածներէ բաղկացեալ այս ծրագիրը ծայրէ ի ծայր կարդալու համբերութիւնն ունենաք, պիտի տեսնէք թէ «դաւանական» կամ «կրօնական» կրթութիւն հաստատող յօդուածք, որք այս փոխորիկն յարուցին, շատ փոքր տեղ մը կը բռնեն ծրագրոյն մէջ։ Կառավարութեան նպատակն է ամբողջովին վերակազմել նախակրթութիւնն ի Պրուսիա, եւ գուցէ մանկավարժներուն անկ էր դիտողութիւններ մատուցանել ծրագրոյն ուրիշ մասերուն վրայ։ Զայս ունինք տեսնել երբ ծրագիրն յանձնաժողովոյ նախաքննութենէն յետոյ Խորհրդարանին մատուցուի նորէն, ներկայ եւ կամ յաջորդ նստաշրջանին մէջ։

«Ազատականաց ամենէն աւելի գանգատած բանն է նոր օրէնքին այն տրամադրութիւն որով բողոքական հովիւներուն եւ կաթոլիկ ժողովրդապետներուն հսկողութեան իրաւունք կուտայ աշխարհական ուսուցիչներու վրայ։ Օրէնքին յօդուածներն որոշ են այս մասին· կրօնային, բարձրագոյն իշխանութեան կողմէ կարգեալ եկեղեցականք իրաւունք պիտի ունենան ո'ր ժամուն ուզեն դպրոց մտնել եւ անձամբ անձին ստուգել թէ կրօնային ուսումն աղէկ կ'աւանդուի՞, կրօնուսոյց վարժապետը կարողութիւն կը ցուցնէ՞, բաւական ուղղափա՞ռ է ըստ ընկալեալ դաւանութեան, եւ ամեն կերպ ազատախոհութեան դէմ պէտք եղածին պէս զինեա՞լ է։ Կաթոլիկ կամ բողոքական հոգեւորականը պիտի կրնայ բոլոր կարգին առջեւ ուղղել ուսուցչին խօսքերն, յանդիմանել զայն, եւ մինչեւ իսկ անոր պաշտօնանկութիւնը պահանջել եկեղեցական բարձրագոյն իշխանութենէն։ Այսպէս կ'ըսէ նոր օրէնքը։ Բայց արդէն եղածն ի՞նչ է։ Զմոռնանք որ այս տրամադրութիւնք եթէ գրուած չկային մեր մինչեւ ցարդ տիրող կրթական օրէնքին մէջ, բայց իբրեւ սովորութիւն ի գործ կը դրուէին Պրուսիոյ բողոքական վարժարանաց մեծագոյն մասին մէջ, եւ կաթոլիկ կղերին դէմ ուղղեալ պայքարին (Քուլտուրքամբֆ) վերջանալէն ի վեր, Պետութիւնն այդ բանին կը թոյլատրէ կաթոլիկ գաւառաց մէջ որ ի Պաւիերա եւ ի Սաքսոնիա։ Մեր ազատականաց այնքան դժգոհութիւն պատճառող օրինական տրամադրութիւնք արդէն կան ու կը կենան։ Թաքրիվի նախարարապետին պաշտպանած ծրագիրն արդի կեցած վիճակը չպիտի փոխէ մեծապէս, այլ միայն պիտի նուիրագործէ։»

ԱՐԴԻ ԲԱՐՔԵՐ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՋՈՒԱՐԹՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի ծայրայեղ գրիչներ այնպէս խօսած էին «Բարոյականութեան պաշտպան ֆրանսական Ընկերակցութեան» վրայ որ իբր թէ ծեռեռէ եւ ռռռռռականներէ բաղկացեալ պաղպաւակ մարմին մ'է եղեր, եւ հետեւապէս հաճոյքէ համ չառնող այս մարդոց դատողութիւնք կշիռ չունի եղեր։ Մոմիաներ են եղեր այս Ընկերութեան անդամք որք բողոք կը բառնան գալլիական սրամտութեան եւ ֆրանսական զուարթութեան դէմ։

Այս կարծեաց դէմ կը բողոքէ Պ. Ժիւլ Սիմոն, նոր յօդուած մը հրատարակելով Թան'ի մէջ։ «Եթէ գլս բողոքական կ'ուզեն նկատել անպատճառ, հոգ չէ· բայց ամենեւին չեմ ընդունիր որ ֆրանսական զուարթութեան թշնամի ներկայացնեն զիս։ Իմ համոզումս է թէ պէտք է աշխատիլ եւ զուարճանալ, բնութեան մեզ տուած ձիրքերն ի կիր առնուլ, յօգուտ ուրիշին նախ եւ առաջ, եւ ապա նոյն իսկ յօգուտ մեր, եւ մեր զուարճութեան համար։ Իմ վարպետս Միշլէ կ'ըսէր թէ ուրախութիւնը զօրութեան թէ' ապացոյց է եւ թէ պատճառ։ Մեր հայրերն ալ գիտէին զայս, եւ սէր կը խառնէին իրենց հայրենասիրական երգերուն։ Պատկառանօք կը լսեմ մեր Մ...,

որ այնքան հզօրապէս կը ներշնչէ զմեզ, եւ հայրենասիրական յիշատակներ կը զարթուցանէ մեր մտաց մէջ։ Բայց մեր ասպետներուն երիտասարդական զուարթ երգերէն ալ կ'ախորժիմ։

Զուարթութիւնը կեանքին աղն է։ Ուրախութիւն, քաջութիւն եւ երիտասարդութիւն մէկտեղ պէտք է ընթանան միշտ։ Գիտեմ որ երիտասարդ չեմ այլ եւս։ Կարելի՞ է որ մոռնամ։ Ամեն մարդիկ խօսք մէկ ըրած են ինձ յիշեցնելու համար թէ այլ եւս երիտասարդ չեմ, ոմանք իրենց արհամարհանքով, այլք իրենց յարգանքով։ Եւ սակայն, ի՞նչ կ'ըսէք, ես ինքզինքս ո'չ ծեր կը զգամ ո'չ տխուր։ Եթէ կ'ուզէք որ աւելի համեստօրէն խօսիմ, պիտի ըսեմ թէ այս օրուան չափ սիրած չունէի զուարթութիւնն եւ երիտասարդութիւնը։

«Բայց, բարեկամք, իմ սիրածս անուշ զուարթութիւն մ'է, պարկեշտ ընկերութեան մը վայլող զուարթութիւն, զոր կարենանք յիշել առանց կարմրելու։ Ամեն բանի մէջ չափ մը պէտք է։ Ֆրանսա ամեն բանի մէջ չափ գիտցող երկիրն է, ինչպէս Յունաստան էր անցելոյն մէջ։ Մեք Ֆրանսացիքս գինւոյ գովասանքն ըսող երգեր յօրինած ենք ժամանակաւ, թէեւ իմ մասիս ես իբրեւ Աստուած պաշտած չեմ գինին· բայց կա՞յ գինովութենէ աւելի գձուձ եւ նողկալի բան։ Նմանապէս, կը յօժարինք կիներու վրայ խօսիլ, կիներու հետ խօսակցիլ, եւ մինչեւ իսկ, հեռուէն հեռու, զուարճաբանութիւն մ'ընել անոնց· բայց ի՞նչ հեռաւորութիւն մինչեւ այն խայտառակ առասպելները զորս ո'չ ոք կը համարձակի կրկնել, որք երեւակայութեան Ս...... եւ աճեճակալ...... բաներէն իսկ կը զզուեցնեն մարդը։ Վիհ մ'կայ առաջնոյ եւ այս վերջնոյ մէջ։ Որովհետեւ չենք յօժարիր կեանքերնիս անցունել Դիւաննարանին մէջ, կամ ախոռի մը մէջ, չենք ալ ուզեր միտքերնիս զբաղեցնել այնպիսի բաներով որոց ասպարանն իսկ անհաճոյ է մեզ։ Այս բարոյասէր սովորութիւնն է ահա, պարկեշտութեան, բարեվայելչութեան այս զգացումն է ահա, զուարճութեան մէջ այս չափաւորութիւնն է ահա զոր «ֆրանսական ոգի» կ'անուանենք, եւ անո'ր վերածնութեան, անո'ր վերարծարծման փափաքող ենք, ո'չ թէ այն զուարթ ոգւոյն մարխը կ'ուզենք։

«Գրուածներուն եւ բռուածներուն նայելով, բողոքական կրօնին ու արխութեան մէջ մասնաւոր կապ մը կայ եղեր։ Բողոքական եղողը տխուր ըլլալու է եղեր։ Հաւատալս չի գար։ Ինձ անանկ կ'երեւար թէ տխրութիւն եւ զուարթութիւն կան ամեն կրօններու եւ ամեն երկիրներու մէջ անխափր։ Մեր Ընկերութեան կազմակերպիչ Պ. Պէռանժէի յուշակներուն ուշադրութեամբ նայեցայ որ գիտնայի թէ անդամք ո'ր կրօնէն ընտրուած են։ Թո'ղ թէ, եթէ մէկիկ մէկիկ աչքէ ալ անցունէի, անուններէն չպիտի հասկնայի կրօններն։ Երբ մարդու մը հետ յարաբերութեան կը մտնեմ, կը նայիմ միայն թէ պարկե՞շտ մարդ է։ Չեմ հարցուներ չեմ փնտռեր թէ բողոքակա՞ն է մի, կաթոլիկ, թէ հրեայ։ Աղէմ գիտեմ որ մեր Ընկերութեան հիմնադիր անդամներէն Պ. Պէռանժէ եւ Պ. Փիքօ կաթոլիկ են։ Զիս ալ որ հարցունէք, ո'չ բողոքական եմ, ոչ հրեայ։ Կարծեմ հաստատ կրնամ զրուցել թէ լկիրշ գրուածներու եւ անպարկեշտ գործիչներու դէմ մեր կազմած Ընկերութիւն կրօնական հանգամանք չունի բնաւ։ Մեր ըրածին մէջ մութ կամ խորհրդաւոր բան չկայ։ Մեք բարեկիրթ պարկեշտ մարդիկ ենք։ Մեր բաղձանքն է որ մոլի եւ անբարոյացուցիչ մարդիկ ըստ կարի հեռու կենան մեզմէ, իրենց գրգռիչ գրուածներով ու ապականիչ խօսքերով, եւ թող չնեղանան երբ ըսենք թէ մեր այս ընթացքը ճշմարտապէս ֆրանսական ու Ֆրանսացիներու վայելուչ ընթացք մը կը համարինք մեք։»

ԽԱՂԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ

Մոնդէ Քարլոյի միջազգային խաղարանին մէջ խաղամոլութիւն եւ ինքնասպանութիւնք կը շարունակեն։ Այս խաղարանի տէրերն որք հարուստ ընկերութիւն մ'են՝ մերթ ընդ մերթ հրատարակել կուտան լրագրաց միջոցաւ թէ այն ինչ Անգղիացին 10,000 ոսկի, այն ինչ Ամերիկացին 8,000 ոսկի մէկ անգամէն վաստկեր են։ Ինչպէս որ Ղալաթիոյ հրապարակին վրայ Բրօմէս ծախող միջնորդներն ամեն վիճակահանութեան առթիւ լուր կը հանեն թէ 600,000 Ֆր·ի մեծ պարգեւը Պոլսոյ մէջ այն ինչ բաւուրը շահեր է, կամ 300,000 Ֆր·ի պարգեւն այն ինչ արհեստաւոր, մինչ իրօք ո'չ 600 հազար ո'չ 300 հազար Ֆր· վաստկող կայ, անանկ ալ Մոնդէ Քարլոյի մարդիկն այնպիսի անհաւատալի վաստակներու լուրեր կը տարածեն՝ անխելք հարուստներ հրապուրելու համար։ Վերջին անգամ ճիշդ բան մը ծանուցուեցաւ, այսինքն թէ Անգղիացի հանգուցեալ հռչակաւոր աշխարհավար Սըր Ռօպըրդ Փիլի որդին Պ. Ռօպըրդ Փիլ մէկ անգամէն 10,000 ոսկի վաստկեր է։ Իրօք վաստկած էր, եւ անցեալ երկուշաբթի իր սեղանաւորին յանձնած էր, քիչ մը բան պահելով՝ Անգղիա վերադառնալու ծախուց համար։ Այս յաջողութեան վրայ մինչեւ իսկ նշանուած էր, եւ Անգղիա դառնալու վրայ էր, երբ ամեն խաղամոլաց նման ինքն եւս փորձութիւն մը կ'ունենայ, կամ կը հրապուրուի խաղարանին ճարպիկ մարդոցմէն։ Ջի արդ եւ է, կը դառնայ խաղարան, վերջին անգամ մ'ալ իր բախտը փորձելու իր քով գտնուած փոքրաքանակ դրամով, այն հաստատ մտադրութեամբ որ աւելի բան մը չվտանգէ։ Կը խաղայ, կը կորսնցնէ, բայց չի խրատուիր այս առաջին ազդարարութեամբ· կ'երթայ դրամ կը վերցնէ իր սեղանաւորէն· կը կորսնցնէ, կը շարունակէ, մինչեւ որ 10,000 ոսկին ամբողջ կը վատնէ, եւ իր սեփական ստակէն ալ բաւական բան վրայ կուտայ, ընդ ամենայն երկու օրուան մէջ։ Եւ ձեռնունայն կը դառնայ Անգլիա, ինք որ կը յուսար մեծ հարստութեամբ մը դառնալ։ Թայմզի թղթակիցն, որ բազում տարիներէ հետէ ի Նիս բնակելով շատ տեսած է այսպիսի դէպքեր, կ'ըսէ թէ ամե'ն խաղամոլներուն վախճանն այս է։ Ո'չ մէկ խաղամոլ մեծկակ գումար մը վաստկելէն ետք բերանը սրբած մէկ կողմ քաշուած է։ Ամենքն ալ կա'մ անմիջապէս կորուսած են, կամ յառաջ շահած, եւ յետոյ ամենքը մէկէն վրայ տուած են։ Իրենց կեանքերն ալ մէկտեղ տուողներ կան ու կան։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ ԵՒ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ

Թայմզ իւր անցեալ չորեքշաբթի աւուր թուով կարեւոր հեռագիր մը հրատարակած է Փեթերսպուրկէ։ Աքէ-Էլի ընթերցողք գիտեն թէ վերջերս Զօր· Կուրքօ՝ ռուսական Լեհաստանի կուսակալը՝ Փեթերսպուրկ կանչուեցաւ ուրիշ զօրապետներու հետ որք մեծամեծ հրամատարութեան պաշտօններ կը վարեն Ռուսիոյ այլ եւ այլ կողմերը։ Նոյն առթիւ Շուվալօվ կոմսն ալ՝ Պերլինի ռուս դեսպանը կանչուած էր Փեթերսպուրկ՝ զօրապետներուն հետ մէկ տեղ կարեւոր խորհրդակցութեանց մասնակցելու, որք գաղտնի կը պահուէին։ Ոմանք յառաջ մակաբերեցին թէ մեծ վտանգներ կը սպառնան խաղաղութեան։ Արդ, Փեթերսպուրկէ առ Թայմզ կը հեռագրուի թէ այս երկիւղք հիմնաւոր չեն։ Իրաւ, այդպիսի խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցած է, բայց Նախարարաց մէ...... ...... թայմ ...., որուն ներկայ էին նաեւ Զօր· Կուրքօ եւ կոմս Շուվալօվ, Աղեքսանդր կայսր հաստատ մտադրութիւն յայտնած է թէ ամեն բան պիտի ընէ պատերազմի տեղի չթողլու եւ խաղաղութեան բարիքը վայելել տալու համար իւր Տէրութեան։ Զարը, փափաքելով իւր բոլոր ժամանակն եւ ուշադրութիւնը նուիրել իւր Տէրութեան ներքին գործոց, որոշեր է այս տարի գարնան Լիվատիա չերթալ։ Իւր ընտանիքը ղրկելով պիտի չասանայ, եւ ինք ի Փեթերսպուրկ պիտի շարունակէ գործերը տնօրինել ուղղապէս եւ անընդմիջապէս, մինչեւ որ ժամանակը գայ Քոբենհակ երթալու, ի մասնակցութիւն իւր աներոջ եւ զոքանչին ոսկեղէն ամուսնութեան հանդիսին։ Մինչեւ անգամ որոշեր է նորին կայսերական վեհափառութիւն ծովու ճամբով երթալ Դանիոյ մայրաքաղաքն, որով Գերմանական հողին վրայ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ կայսերաց տեսակցութիւնն հաւանական չերեւիր այս տարի։ Արդէն Վիլհէլմ կայսեր համար ալ ըսուեցաւ թէ գիտաւորութիւն չունի Դանիոյ արքայական փեսաստանին ամուսնութեան յիսնամեակին առթիւ Քոբենհակ երթալու։ Ըսել է երկոքին կայսերք բնաւ չպիտի տեսնուին այս տարի։ Բայց Պերլինի եւ Փեթերսպուրկի Արքունեաց այս ցուրտ եւ զգուշաւոր ընթացք ինքնին վտանգ մը չի կացուցաներ եւրոպեան խաղաղութեան համար, երբ ո'չ Ռուսիա, ո'չ Գերմանիա եւ ոչ Ֆրանսա միաքէ չեն անցուներ խնդիր յարուցանել։ Պալքանեան գործերն ու գործիչներն ալ քանի որ հանդարտ ընթանան, խնդիր հանելու պատճառ չի մնար։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Չէքերու վրայ օրէնքը ծանր քննադատութեանց առիթ կուտայ, մանաւանդ այն տրամադրութեանց վրայ որք կանոնազանցներուն դէմ պատիժներ կը սահմանեն։ Վաճառական եւ սեղանաւոր հասարակութիւնն, որ երկար ժամանակէ հետէ չէքերու վրայ օրէնք մը կը պահանջէր, բոլորովին գոհ չէ կառավարական ծրագրէն։ Այս ծրագիր քննութեան պիտի առնուի Խորհրդարանին առաջիկայ նստաշրջանին մէջ։ Մինչեւ այն ատեն շահակիցք պիտի կրնան ցոյց տալ բարեփոխութեան կարօտ կէտերը։ Բողոքողներուն մէջ առաջինն է «Գերմանական լեզուի մաքրութեան նախանձախնդիր Ընկերակցութիւնն», որոյ նախագահն է նոյն ինքն Պիզմարք իշխան, եւ հանրագիր մը մատոյց առ Ռայխսթակ, պահանջելով որ «չէք» եւ «անտօսման» (ետեւագրութիւն, ճիրօ) օտար բառերուն տեղ դրուին հարազատ գերման բառերն Anweis եւ Umschrift։ Հանրագրին եզրակացութիւնն այս է· «Կը յուսանք որ Ռայխսթակն ի նկատ կ'առնու բազմաթիւ գերման այրերու եւ կիներու այս բաղձանքն, որք ամօթահար կը մնան երբ իրենց այնքան ճոխ, այնքան ճկուն մայրենի լեզուին մէջ օտար առնուած են։»

* * *

Մայրենի լեզուի հարազատութեան մասին Գերմանաց զովելի նախանձայուզութիւնը ցուցնող այս հանրագիրը կը ձօնենք մեր ռուսահայ լրագրութեան «ինտէլլիգէնտ» մշակներուն, որք գերմանական «կուլտուրա»յի անուամբ եւեթ կ'երդնուն։

ՕՍՄ· ԱՐԺԵԹՈՒՂԹՔ

Անգլիոյ Երեսփ· Ժողովոյն անցեալ երկուշաբթի օրուան նստին մէջ սեղանաւոր Պ· Մոնդէկիւ հարցուց ելմտական նախարար Պ· Կօշընի թէ 1890 յուլիս 3ին իւր (Պ· Կօշընի) մէկ պատասխանին մէջ նախատեսուածին համեմատ, ո'ւ եւ է կարգադրութիւն պիտի կրնա՞յ լինել ֆրանսական եւ օսմանեան կառավարութեանց հետ՝ տոկոսաց զեղչ կամ գլխամասի հատուցում ընելու համար Օսմանեան 4 % Երաշխաւորեալ Արժեթղթոյ եւ վիճակահանութեամբ քաշուած թղթոյ մասին, որոց վրայ չափազանց տոկոս մը կը շարունակեն վճարել Անգլիա եւ Ֆրան-

---

—)(7)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՐ

ՍԱՆՏՐԻՅԵՌՆ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳՈՐԾԱՏԱՆ ՊԱՐԻԿԸ

—Ցուրի սովորութիւն մը մոռնալ ուզեցի։

Տիկ· Մելվիլ տխրութեամբ ցնցեց գլուխը։ Աղէկ կը զգար թէ մանկամարդ աղջկան խօսքերը լեցուն էին մթին կէտերով, բայց բնաւ չի պնդեց։

Վայրկեան մը լռութենէ ետք, յարեց·

—Միտքդ բեր, Արմանտ, թէ որչափ կը զուարճանայինք եւ որչափ երջանիկ էինք ի միասին՝ Մալթ փողոցի մեր պզտիկ բնակարանին մէջ։ Մեր մէջ ամեն բան հաւասար էր· ուրախութիւն, տխրութիւն, հաճոյք· շրջազգեստ մը, գլխարկ մը, արդուզարդի ո եւ է առարկայ չէի գներ առանց քեզի համար ալ չ'գնելու· բոլոր մտածումներդ կ'ըսէիր ինձ եւ տեղեակ էիր իմ ամեն մտածմանցս։ Այն ժամանակ շատ կը սիրէիր զիս . . . ապագայի մասին գեղեցիկ խորհուրդներ կը յղանայինք· երբեք բաժնուելու չէինք խորհեր, փոխադարձաբար կը խոստանայինք չամուսնանալ։

—Այդ խոստման մէջ թերացողն ես չեղայ, ըսաւ հեգնօրէն Արմանտ կեղծ ծիծաղով մը։

Տիկ· Մելվիլ Արմանտի այս պատասխանն ուղղակի իր վրայ չառաւ· եւ սակայն անախորժ տպաւորութիւն մը զգաց անկից· բայց, մտքէն անցած վշտաւէթ յիշատակը վանելով եւ ուղղակի մանկամարդ աղջկան երեսը նայելով·

—Արմանտ, ըսաւ, քու վրադ ունեցած սէրս թոյլ չի տար որ լսեմ, երկար ատեն ծածկեմ մտքիս մէջ եղածը։

—Մտքերնուդ մէջ եղա՞ծը։

—Իմ կասկածս։

—Եւ ի՞նչ կը կասկածիք, հարցուց Արմանտ, ծաղրալից հանգամանք մը տալ ձեւացնելով խօսակցութեան։

Բայց այնքան հանդարտ չէր որքան կուզէր երեւիլ։

—Կը կարծես թէ, պատասխանեց Տիկ· Մելվիլ, ամեն իրիկուն չե՞մ նշմարեր որ կը շտապես առնել քալելու, թէ չե՞մ տեսներ որ այս պահուս երկար կը գտնես մեր խօսակցութիւնը, թէ ալ հանդարտ չես կենար տեղդ։

«Կասկածս, Արմանտ, սա է թէ մէկը կը սիրես որ ամեն իրիկուն քեզ կը սպասէ եւ թէ տարփաւորդ, սիրահարդ ազատապէս ընդունելու համար էր որ հօս ունեցած սենեակդ թողուցիր։

Արմանտ տժգունեցաւ եւ յայտնապէս խռովեցաւ։ Սարսուռ մը սպրդած էր երակներուն մէջ· իր ձեռներն, զորս կը բռնէր Տիկ· Մելվիլ, վայրկենապէս սառեցան եւ բուռն շարժմամբ մը ազատել ուզեց զայնրս։ Աչուրները խոնարհած էր՝ չի հանդիպելու համար այն ակնարկին որ կը զգար թէ իր վրայ յառեալ էին։

Այս ամենը վայրկեան մը եւեթ տեւած էր եւ Տիկ· Մելվիլ արդէն կը մտածէր մեղմել իր ըսածը·

—Եթէ այսպէս համարձակ կը խօսիմ, Արմանտ, յարեց, հաւատա որ քու շահուդ համար է։ Ա'հ, խնձ՛ւ թէ երբեք չի ճանչնայիր անողորմ պատրանքներն։

Այս վերջին խօսքերն արտասանելով, մանկամարդ կնոջ ձայնը մեղմացուցած էր, մինչ երկու զսպուած արցունքներ կը պըլպըլային իր աչաց մէջ։

Անմիջապէս տեղը նստաւ՝ երեւան չի հանելու համար վիշտ մը որոյ մասին ցայն վայր մէկուն բան մը չէր ըսած։

Եւ բազուկը մանկամարդ աղջկան թեւին տակն անցունելով·

—Տեսնենք, Արմանտ, շարունակեց Տիկ· Մելվիլ, անուշութեամբ եւ փայփայուն ձայնիւ, պէտք է որ լրջօրէն մտածես կարգ մը սպարագայից վրայ . . . մենք, խեղճ կանայքս, շատ անգամ զոհ կ'ըլլանք։—Կայեր կան որք, դժբախտաբար, բանի մը չեն յանգիր . . . եւ որք, նոյն իսկ . . . ։

Ցանկարծ խօսքը կտրեց, զգալով որ մանկամարդ աղջիկը կը սարսռայ։

—Արմա'նտ, ուրեմն շատ լաւ գուշակեցի՞, ըսաւ խորին տխրութեան շեշտով մը։ Բայց ինչո՞ւ լռեցիր։ Պատասխան տուր։

—Ըսելիք բան մը չունիմ ձեզ։

—Այսպէս, կապուած ես, գուցէ ընդ միշտ շղթայած ես ապագադ, եւ առանց սիրտդ բանալու անոր զոր երկար ատեն քու անդրանիկ քոյրդ ես կոչած, առանց ինձ խորհուրդ հարցնելու զոր պիտի տայի, գաղտնիքդ ծածկեր ես ինձմէ։ Գէշ բան է, Արմանտ . . . իրաւ է որ քսան եւ հինգ տարու ես, եւ բաւական մեծ ինքզինքդ կառավարելու համար· միայն որ, արդէն քանիցս զգացուցած ես ինձ թէ քու գործոցդ տէրն էիր։ Եւ չես տեսներ, չես հասկնար թէ քու վրադ ունեցած սէրս այդ բանէն ցնցուած է։ Ա'հ, Արմանտ, Արմանտ, աւելի բան կը սպասէի քեզմէ։

Մանկամարդ աղջիկը ոտքի ելած էր, ակնարկին մէջ բիրտ բան մը ունենալով։

—Հիմակուընէ ապերախտ մէկն համարեցէք զիս, ըսաւ, յանեգնութեան մօտեցող հով մը առնելով։

Եւ երկու քայլ յառաջացաւ դէպի դուռը։

Տիկ· Մելվիլ գլուխն երերցուց, հառաչ մը արձակեց, եւ, վշտայայտ ակնարկ մը մը նետելով դէպ անոր զոր միշտ իր բարեկամուհին կարծած էր·

—Ո'հ, եթէ այդ կէտին հասած ենք, ըսաւ դառնութեամբ, ալ բան մը ըսելիք չունիմ քեզի։

Արմանտ, սաստիկ յուզում մը զգալէն ետքը, հիմակ ապահովուած էր։ Տիկ· Մելվիլ կասկածած, գուշակած էր· բայց իրապէս բան մը չէր գիտեր։ Սակայն, Արմանտ չի համարձակեցաւ խաղ խաղալ այն առաքինութեան դէմ որ կը գայրանար, այն պարկեշտութեան դէմ որ կըմբոստանար։

—Հիմակուհիմայ, ըսաւ Արմանտ եռանդուն շեշտով մը, յայտնելիք գաղտնիք մը չունիմ, ոչ ալ առնելիք խորհուրդ մը։ Բայց, համոզուեցէք, յարեց անբացատրելի արտայայտութեամբ լի ակնարկով մը, համոզուեցէք որ եթէ բան մը պատահի, առաջին անգամ դուք պիտի իմանաք։

Եւ առանց ժամանակ ձգելու որ Տիկ· Մելվիլ պատասխանէ իրեն, դէպի դուռն ուղղուեցաւ, զոր տեսակ մը ուժգնութեամբ բացաւ։

—Վաղը տեսնուինք, Արմանտ, ըսաւ Տիկ· Մելվիլ անուշութեամբ։

—Այո, վաղը, պատասխանեց մանկամարդ աղջիկը չոր ձայնով մը։

Եւ անհետ եղաւ՝ դուռն ուժգնակի գոցելով։

Տիկ· Մելվիլ աթոռի մը վրայ ինկաւ ճնշուած եւ քանիցս ճակտին տարաւ իր ձեռքը։

—Եւ սակս երազ մը, սոսկալի մղձաւանջ մը չէ, մի՞թէ։ Ա'հ, տարօրինակ բաներ կը պատահին տանս մէջ։

Մինչ Տիկ· Մելվիլ եւ Օր· Արմանտ կը խօսակցէին պզտիկ սրահին մէջ, նոյնքան տաք տեսարան մ'ալ գործատան մէջ տեղի կ'ունենար։

Գործաւորուհեաց մեկնումէն ետք, Կապրիէլ, ըստ սովորականին, ամեն բան կարգի դրած ըլլալով, աւլուտուքի կը պատրաստուէր, երբ Օր· Օքթավի յանկարծ վերստին երեւցաւ գործատեղիին մէջ։

—Նորէն ես եմ, ըսաւ Կապրիէլին, որ զարմացած էր, ետ դարձայ բանի մը վրայ քեզ հետ խօսելու։

Եւ մանկամարդ աղջկան հասակը կը քննէր ուշադրութեամբ մը որ շիկնեցուց աղջկան երեսը։

—Ի՞նչ կ'ուզէք ինձմէ, հարցուց Կապրիէլ որ կը զգար թէ քունքերը կը բաբախէին։

—Քու բարիքդ կ'ուզեմ, պզտիկս, եւ դուն չես կասկածիր, վասնզի գիտես թէ հօս մինակ ես բարեկամութիւն ունիմ քեզ նկատմամբ։ Տեսնենք, Կապրիէլ, ճշմարտութիւնն ըսէ ինձ . . . ։

Սա լռութիւն պահեց՝ աւելի եւս կարմրելով եւ կարծես որոշեց խօսք տալ այն հարցումներէն որոց ուղղուիլը կը զգար։ Բայց Օքթավի միտքը դրած էր իրողութիւնն հասկնալ։

—Այսպէս, Կապրիէլ, յարեց, ճշմարի՞տ է այդ բանը։

Եւ ըստ որում մանկամարդ աղջիկը չէր պատասխաներ ·

—Ինչո՞ւ այդպէս կը կարմրիս՝ եթէ ճշմարիտ չէ։ Ինծի նայէ, ես կոյր չեմ, իսկ ուրիշները . . . սրատես աչք ունին։ Երբ հաջար տեսակ չարութիւն կ'ընէին քեզ, գիտես որ զքեզ կը պաշտպանէի· երբ քեզ հետ կը վարուէին իբր անմեղ դառնուկ, կեղծաւոր, անառակուհի, ես կը բողոքէի . . . տարիկա կրնայի ընել, տակաւին բան մը չիկար, բայց այսօր, պզտիկս, բան մը կայ։

(Շարունակելի)

սա, որք ժամանակաւ ի միասին երաշխաւոր եղած են այն Օսմանեան փոխառութեան տոկոսաց վճարման համար։

Պ. Կոշըն պատասխանեց թէ այս մասին բանակցիլ պէտք է Թուրքիոյ և Ֆրանսայի կառավարութեանց հետ, և առ այժմ ինք չի կրնար ըսել թէ Պ. Մոնդէկիւի ըսած ձեւով կարգադրութիւն մը կրնա՞յ լինել։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ Ի ՎԻՒՐԹԵՄՊԵՐԿ

Վիւրթեմպերկի պաշտօնական օրագիրը կը ծանուցանէ թէ կառավարութիւնը մերժողական պատասխան տուած է Ռոտէնպուրկի թեմին մէջ արանց վանքի մը հաստատման առաջարկութեան, զոր կաթոլիկ եկեղեցական իշխանութիւնը մատուցած էր։ Կառավարութիւնը կը յայտարարէ միանգամայն թէ վանքերու մասին իւր ընթացք կաթոլիկ Եկեղեցւոյ դէմ թշնամական ոգւով պէտք չէ մեկնուի։

ԿԷԼՖԵԱՆ ԳՈՒՄԱՐԸ

Հանովերի հանգուցեալ աչագուրկ Կէորկ Թագաւորն, որոյ երկիրը գրաւեց Բրուսիա, ազգական լինելով Անգլիոյ Վիքթորիա Թագուհւոյն, անոր կտակած էր մէկ միլիոն թալեր, այսինքն երեք միլիոն 750 հազար ֆր. և նոյնչափ գումար կտակած էր նաեւ Ն. Վեհափառութեան մէն մի աղջկան։ Այս գումարներ եւս Բրուսիոյ կողմէ գրաւեալ Կէլֆեան հարստութեան մէջ էին, և այժմ կ'ըսուի թէ պիտի վճարուին Թագուհւոյն և իւր դստերաց։

ԼՈՐՏ ՏԸՖՐԻՆ

Լորտ Տըֆրին, որ նոր անուանուած աւմէն անգլ. դեսպանաց նման, Թագուհւոյն ներկայացած և անոր աջն համբուրած է, ի Լոնտոն երկար խորհրդակցութիւն մ'ունեցաւ Լորտ Սալզպըրիի հետ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀՈՒՆՁՔԵՐ

Ռուսիոյ ելմտական Նախարարութեան ուղղեալ տեղեկագիրք կը ծանուցանեն թէ ռուսական Եւրոպիոյ մէջ ցանք գոհացուցիչ վիճակ մը կը ցուցնեն։ Ցանիս ամայն մէջ, Սիպերիայէն 16 միլիոն բուտ ալիւր պիտի ղրկուի սովահար նահանգները։

ՀՐԷԱԿԱՆ ԳԱՂԹՈՒՄԸ

Ի Փեթերսպուրկ կ'ըսուի թէ այս տարի անցեալ տարիէն աւելի Հրեայք պատրաստուած են Ռուսիայէն գաղթել։ Շատ մ'ընտանիքներ գարնան պիտի մեկնին, մանաւանդ Լեհաստանէն, ուր խիտ բնակած են, Ռուսիոյ ներսերէն հանըլուած լինելով։ Բայց որովհետեւ գաղթողներէն շատեր խեղճ մարդիկ են և օտար երկրի մը մէջ աւելի խեղճ պիտի լինին, Հրէից երեւելք կը ջանան առաջքն առնուլ այս

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Միաց. Նահանգաց նախորդ Նախագահ Պ. Կրովըր Քլիվլէնտ, որ նախագահական պաշտօնը թողլէն ի վեր փաստաբանութեամբ կ'ապրի, հրապարակաւ ծանոյց թէ կը յօժարի նախագահութեան ընտրելի հանդիսանալ վերստին, եթէ ժողովրդական կուսակցութեան կողմէ իրեն առաջարկուի։

ՕՐՈՒԱՆ ԵՒՐՈՊԵԱՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՔ

Թայմզ իւր չորեքշաբթի աւուր (16 մարտ) սեղանաւորական տեսութեան մէջ կը գրէ.

«Պարոնայց Ժ. Է. Կիւնցպուրկի հրէական հին դրամատունն ի Փեթերսպուրկ և ի Փարիզ՝ հարկադրեցաւ վճարումները դադրեցնել։ Կը յայտարարուի թէ պարտքն է հինգ միլիոն րուպլ և գոյքն իբրեւ ութ միլիոն րուպլ. բայց գոյից մէկ մասը շուտով չի կրնար վերածուիլ հնչուն դրամի։ Կը կարծուի թէ այս սնանկութեան պատճառն է ո՛չ թէ Ռուսիոյ մէջ կատարուած գործառնութիւնն, այլ դրամատան Փարիզի ճիւղին շահադիտութիւնը փորթուկէզ և այլ օտար թղթոց վրայ։ Կ'ըսուի նաեւ թէ այս դադարումն մինչեւ մէկ աստիճան յառաջ եկած է շաքարի գործարանաց փակմամբ, դրամատան հրեայ պաշտօնէից դէմ ուղղեալ կրօնային հալածանքին բերմամբ, որով այն հրեայք չեն կրցած բանեցնել այս և ուրիշ գործեր յորս գլխաւորապէս բանուած է իրենց դրամագլուխ։

«Ուրիշ տուն մը, որոյ անունն յաճախ յիշուեցաւ վերջերս, դժուարին կացութեան վրայ այս գիշեր պտըտող զրոյցք աւելի որոշ կերպարան մը առին։ Բայց դեռ եւս ծանուցանելի բան չկայ։» (Մուրիէդգա տունն է որոյ վրայ տե՛ս ստորեւ։)

—Թայմզ մարտ 17ի սեղանաւորական տեսութեան մէջ կը գրէ.

«Ժ. Է. Կիւնցպուրկ տան վճարմանց դադարմամբ յառաջ եկած յուզումը պակսեցաւ ի Փեթերսպուրկ, երբ հասարակութիւնն իմացաւ թէ դադարումն յառաջ եկած է դրամատան դրամագլուխներուն երկարատեւ գործերու մէջ անխոհեմաբար բանուելուն պատճառաւ։ Կը հաստատեն թէ գոյքը պարտքէն շատ աւելի է։

«Փարիզի դրամատանց տնօրէնք այսօր հաւաքուեցան, Կիւնցպուրկ դրամատան սնանկութեան վրայ ձեռք առնուելիք միջոցներն որոշելու։ Դեռ չհամաձայնեցան։ Պարտքն է վեց միլիոն րուպլ։»

* * *

Կիւնցպուրկ հրեայ ընտանիքը բնիկ Պոտոլիացի է։ 1826ին Ռուսիա գաղթեցին, ուր 1830ին հիմնեցին այս դրամատուն, որոյ պետն էր Պառոն Օ-րաս Կիւնցպուրկ, որ ջերմ ազգասէր և կրօնասէր Հրեայ, գիտութեամբ, Թալմուտի ուսումնասիրութեամբ և մարդասիրութեամբ միայն կը զբաղէր, գործոց տնօրինութիւնը թողլով իւր ընկեր Պ. Ալֆրէտ Կրուպէի։ Սա քանի տարիէ հետէ դրամատունը մղուցած էր բախտախնդրական շահադիտութեանց մէջ, ռուսական և օտար թղթոց վրայ։

Առնելիքուոնները կ'ըսեն թէ պարտքը 6¾էն 7 միլիոն րուպլի կը հասնի։

Կիւնցպուրկ դրամատունը Ռուսիոյ ելմտական Նախարար Պ. Վիշնէկրածքիէ խնդրած էր հինգ միլիոն րուպլի փոխատուութիւն մը, երաշխաւորութիւն տալով իւր ոսկեհանքն յՍիբրալ։ Նախարարն հաւանած էր։ Բայց Ցարը բացարձակ մերժեց։ Կ'երեւի տոյգ է Թայմզի խօսքը թէ այս դրամատուն մասամբ հակահրէական շարժման զոհ եղած է։

Առնելիքուոններն են.

Ի Ռուսիա, Փեթերսպուրկի մի քանի դրամատուներ 800 հազար ֆր. ի։

Ի Գերմանիա, Ազգային պանքան, 300 հազար մարք։ Հանոէլսկէզէլշաֆթ անուն առեւտրական Պանքան 180 հազար մարք։ Մեց ծանօթ Տէյչէ Պանք, որոյ առնելիքին գումարն յայտնի չէ։ Տրէզտէնի Պանքան 20 հազար։ Պանք Վարշաւէր և Ընկ. Պերլինի՝ 250,000 մարք, և այլն։

Փեթերսպուրկի և Մոսքուայի մէջ շատ մը տուներ գնած էին Կիւնցպուրկք։ Ոսկեհանքեր կը բանեցնէին յՈւրալ և ի Սիպերիա, նաեւ շաքարի գործարաններ, Աժտերխանի ջրուղիներն, ևլն։

Փարիզի ճիւղին գլուխն էր Պառոն Օռասի որդին, Պառոն Տավիտ Կիւնցպուրկ։ Նորա դստերց մին անգլ. հրեայ միլիոնատէր Սասունի կինն է, միւս աղջիկն ալ Վիէննայի մեծ դրամատէր Տավիտ Կուտման ասպետին կինն է։

* * *

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՄՈՒՐԻԷԴԳԱ ԴՐԱՄԱՏԱՆ

Այս աւուր սուրհանդակաւ առնուած Թայմզ (17 մարտ) կը պարզէ թէ, ժամանակէ մ'ի վեր նախատեսուածին համեմատ, Լոնտոնի Մուրիէդգա դրամատունն հարկադրուած է գործերը դադրեցնել, որովհետեւ պաշտօնական քննութենէն երեւցած է թէ չի կրնար շարունակել, և հաշուեյարդարութեամբ լուծուելու համար օրինական գործողութիւնք կը կատարուին։ Հին և յարգի մեծ տուն մ'էր այս, որոյ անհետացումը ցաւ կը պատճառէ Թայմզի։ Մուրիէդգա տունը սաստկապէս ցնցուած էր Պէրինկեան ձախողութենէն ի վեր, և թէպէտ փորձեր եղան Հարաւ-Ամերիկեան և Մեքսիկեան Ընկերութեան հետ ձուլման, բայց չյաջողեցան, պահանջատիրաց մեկ … ուած է Հարաւ-Ամերիկեան թուղթերէն։ Դատական իշխանութեան ձեռօք պատրաստուած հաշուեկշիռէն կ'երեւի թէ պայմանաժամ տրուելով Մուրիէդգա տունը պիտի կարողանայ գոյքերը դանձելով պարտքերը վճարել. Մինչեւ իսկ գոյքէն պիտի աւելնայ եղեր։ Մուրիէդգա տան ձեռօք կազմեալ մէկ-երկու ընկերութիւնք եւս կը լուծուին։ Բայց այս դժբախտութիւն գուշակուած լինելով, Լոնտոնի հրապարակը շատ չցնցուեցաւ։

ՄԱՀ ՓՐՈՖ. ՖՐԻՄԷՆԻ

Օքսֆորտի Համալսարանին ժամանակակից Պատմութեան դասախօս Փրոֆ. Էտուարտ Ֆրիմէն, որ արեւելեան ազգերու և դէպքերու վրայ շատ մը գրուածներ ունի, մեռաւ յԱլիքանդէ, Սպանիա, ծաղկախտէ։ 1823ին ծնած, շատ փայլուն ասպարէզ մ'ունեցած էր իբրեւ պատմագէտ, հրապարակագիր, գեղարուեստագէտ և մատենագիր։ Անգլիոյ ժամանակակից իմացական շարժման պարագլուխներէն մին էր։ Պաշտպանն և առաջնորդն եղած էր երկու նշանաւոր գրողներու, Պ. Ճէյմս Պրայսի և հանգուցեալ Ճօն Ռիչարտ Կրինի։ Քաղաքական կենաց մէջ եւս դեր ունեցած էր իբրեւ Կլատսթոնեան և պաշտպան բալկանեան դատին։

ՕՍՄ. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսէ առ Թայմզ ուղղեալ հեռագիր մը, Հանրային Պարտուց Վարչութեան Խորհրդոյն վերջին նիստը ծանուցանելով, կ'ըսէ թէ նախորդ տնօրէնը պաշտօնանկ եղաւ որովհետեւ կը հակառակէր վարչութեան մէջ յառաջդիմութեան և բարենորոգման համար Վարչական Խորհրդոյն գաղափարաց, և չափազանց հակամէտ էր հնաբըներու, ցոյցերու և անձնական տեսութեանց։ Գովելով նոր տնօրէնին արժանիքը, նոյն հեռագիր կ'ըսէ թէ որոշուեցաւ նաեւ որ Վարչական Խորհուրդն այսուհետեւ ի՛նք ստանձնէ գործին ուղղակի վարչութիւնն, աւելցնելու համար հասոյթներն։ «Այս փոփոխում արդիւնք է գլխաւորապէս անգլ. պատուիրակ Պ. Քայլարտի աչալուրջ դիտողութեան Հանրային Պարտուց ընդհանուր մատակարարութեան թերութեանց վրայ.»

ԾԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Կ'ըսուի թէ պարսիկ կառավարութիւնը 600 հազար անգլ. ոսկի հատուցում կուտայ անգլ. Ընկերութեան ծխախոտի Ռէժիին ի Պարսկաստան, որոյ ինչ պայմանաց մէջ լուծուիլը ծանօթ է արդէն։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Լուրեր

ՊՈԼՍՈՅ ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԸ

Ամենայն Հայոց Հայրապետի ընտրութեան համար՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ Կ. Պոլսոյ եկեղեցական պատգամաւոր կարգուած է Գեր. Մաղաքիա եպիսկոպոս Օրմանեան, և այսպէս ամբողջացած է Կ. Պոլսոյ պատգամաւորաց ընտրութիւնը։

ԱԴՐ. ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՔ

Ադրիանուպոլսոյ մեր թղթակիցը կը հաղորդէ մեզ թէ գաւառական ընդհանուր ժողովն՝ երեկ ի նիստ գումարուելով, կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու համար աշխարհական պատգամաւորի ընտրութեան ձեռնարկեր և քուէից բացարձակ առաւելութեամբ վիճակին կողմէ պատգամաւոր ընտրեր է զՄեծ. Մաքսուտ էֆէնտի Յ. Սիմոնեան (քեռորդի հանգուցեալ Պարոնեանի) ուսեալ և գրասէր երիտասարդն։ Մաքսուտ էֆէնտիի հայրը, Մեծ. Յովսէփ էֆէնտի, որ քաղաքին առաջնակարգ ազգայիններէն է, քուէարկութեան արդիւնքը ծանուցուելէն յետոյ յայտարարեր է թէ ինք իւր անձնականէն յանձն կ'առնու հոգալ որդւոյն ի Ս. Էջմիածին ուղեւորութեան ամբողջ ծախսը։ Ներկայ երեւելեանք շնորհակալութիւն յայտներ են Յովսէփ էֆէնտիի այս սիրայօժարութեանն համար։

Միեւնոյն նամին մէջ, առաջնորդ Գեր. Մեսրոպ եպիսկոպոս յայտարարեր է թէ ինք եւս պատրաստ է անձամբ երթալ ի Ս. Էջմիածին՝ Ամենայն Հայոց Հայրապետի ընտրութեան մասնակցելու համար, եթէ եկեղեցական պատգամաւոր Ադրիանուպոլսոյ վիճակին։

Ժողովը շնորհակալութեամբ ընկալաւ Ս. առաջնորդին սոյն պատրաստակամութիւնն, որոշեր է գրել գաւառական վարչութեան՝ որպէս զի պէտք եղածը գործադրուի Ն. Գերապատուութեան ճանապարհի ծախուց հայթայթման համար։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ ԳՈՐԾԵՐ

Սամաթիոյ աղջկանց վարժարանի վարժուհւոյն հրաժարեցուցման առթիւ ծագած խնդրոյն կարգադրութիւնը դարձեալ յետաձգուած է։ Կըրթական Մեծ. Տեառնց էֆէնտին թէեւ շաբաթ օրն յիշեալ թաղը գնաց, Ուսումնական Խորհրդոյ որոշման համաձայն յանձնարարեալ կարգադրութիւն մը ընելու և վարժուհին իր պաշտօնին մէջ վերահաստատելու համար, սակայն այս ձեռնարկ ապարդիւն մնացեր է, Հոգաբարձութեան կողմէ ակնկալուած պատրաստականութիւնը ցոյց չտրուելուն պատճառաւ։

* * *

Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղական Խորհրդոյ Նախաձեռնութեամբ՝ թաղին Ն. Վարդուհեան վարժարանին մէջ Մանկապարտէզ հաստատուած լինելով՝ հանդիսաւոր բացումը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ չորեքշաբթի առաւօտ (մարտ 11) յաւարտ ժամերգութեան, Նախագահութեամբ թաղին քարոզիչ Նէօմիւկճեան Արժ. Տ. Մովսէս Ծ. վարդապետի և քահանայից դասուն։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտեան ռուսական Սուրհանդակաւ առնուած Թիֆլիզի թերթերէն կը քաղենք հետեւեալ լուրերը.

Ս. Էջմիածնից մեզ հեռագրում են, որ Ս. Սինոդը յարգել է Թիֆլիսի եկեղեցիների ծխականների խնդիրը, կանոնաւոր համարելով կաթողիկոսական ընտրութեան համար ծխական պատգամաւորների ընտրութիւնը։ (Տարազ)

* * *

Կովկաս լրագիրը հաղորդում է որ եղբ. Կրասիլնիկովները նուիրել են տասը հազար ռուբլի Բագուայ Հայոց Մարդասիրական Ընկերութեան գրչարոցական շէնքն աւարտելու համար։ (Արձագանք)

* * *

Կովկաս լրագրում տպած է հետեւեալ հեռագիրը Էջմիածնից, փետրուարի 23-ից. «Նոր ստացած Կովկաս լրագրում տպած է սխալ տեղեկութիւն։ Էջմիածնի Սինոդը երբեք թոյլատրած չէ Ղարաբաղի կամուրջ շինող տէր-Կոնստանդինի Արարատեանին կրկին ստանձնել քահանայագործութիւնը։ Քննիչ յանձնաժողովի պահանջմամբ հեռացրած էին իրանց պաշտօններից՝ Խալաթեան, Գալստեան և Արարատեան քահանաները մինչեւ քննութեան և դատավարութեան վերջանալը։ Զարմացմամբ իմացանք, որ թեմական առաջնորդի անձնական կարգադրութեամբ բոլոր երեք քահանաներն էլ հրաւիրվեցան նորից ստանձնել իրանց նախկին պաշտօնները։» Հեռագիրը ստորագրել է քննիչ յանձնաժողովի նախագահ, Գրիգորիս եպիսկոպոս Աղուանեան։ (Մշակ)

* * *

Նորերս ոմանց հաճոյ եղաւ հրատարակել մի լուր, իբր թէ Էջմիածնում հրատարակուող Արարատի ստամաւը, որ մինչեւ այժմ պարտադիր էր բոլոր հայ ուսուցիչների համար, այժմ կամաւոր է դառնում և միայն ցանկացողները պիտի ստանան։ Ցայտնում ենք որ այդ լուրը անհիմն է։ փոփոխուած Արարատի սոյն յունուարի համարն ուղարկուած է բոլոր ուսուցիչներին անխտիր։ (Նոր-Դար)

ՍՐԱՊԻՈՆ ԷՖ. ՀԷՔԻՄԵԱՆ

Հայ գրականութեան վաղեմի վաստակաւորներէ մին ալ հողին կը յանձնենք այսօր։ Սրապիոն էֆ. Հէքիմեան, տաղանդաւոր բանաստեղծն ու թատերգակը, շաբաթ գիշեր կնքեց իւր մահկանացուն։ Հանգուցեալը ծնած էր 1832ին, հետեւաբար վաթսուն տարեկան էր. աշակերտած էր Վենետիկի Ռափայէլեան վարժարանին։ Քաջ լեզուագէտ էր ու քաջ հաշուակալ։ Այլ մանաւանդ փայլուն անուն մը հանած էր, իր երիտասարդութեան օրերուն մէջ, իր գրաբար քերթուածներով ու ստանաւոր ողբերգութիւններով որք ամփոփուած են «Տաղք և Քերթուածք» վերնագրով ստուար հատորի մը մէջ, 1852ին տպագրուած։

Սրապիոն էֆ. Հէքիմեան մասնաւոր համակրանք ունէր թատերական գործին և 1857ի հայ թատերական խումբի տնօրէնութիւնը վարած էր, իր անձնական քսակէն կարեւոր գումարներ ալ ծախսելով, փառաւոր ներկայացումներ կազմակերպելու համար։

Իր ողբերգութեանց մի քանին, զորս ինք՝ հեղինակն՝ իտալերէնի թարգմանած էր, այդ լեզուաւ ներկայացուած են Նապոլի թատրոնին մէջ, իտալական խումբերու կողմէ։

Իր կենաց վերջին 15-20 տարիներուն մէջ Հէքիմեան բոլորովին քաշուած էր գրական հրապարակէն և ինքզինքը տուած էր հաշուական գործերու։ Հրապարակին առեւտրական և սեղանաւորական կեճառս հաշուոց կարգադրութիւնք իրեն կը յանձնուէին։ Բայց այդ դրական աշխատութեանց ու յոգնեցուցիչ կեանքին մէջ՝ խղճամիտ ընթերցող մին էր միշտ և ախորժ կ'ըլլար հետեւելու գրական շարժումին։

Այս տաղանդաւոր ու համակրելի անձնաւորութեան մահը խորին վիշտ կը պատճառէ։

* * *

… հանդէսը կատարուեցաւ այս առաւօտ Բերայի Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցւոյն մէջ և մարմինը փոխադրուելով Շիշլիի գերեզմանատունն, ամփոփուեցաւ իւր երկու սիրելեաց՝ Պէշիկթաշլեանի ու Ադամեանի քով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Տնտեսական Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Գում-գափուի Մայր եկեղեցւոյ սնտուկի մատակարարութեան միամեայ հաշուեցոյցն 1891 յունվար 1 է մինչ ցվերջ դեկտեմբերի նոյն տարւոյ, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ ներկայացուած և անոր յար և նման մի օրինակն յիշեալ եկեղեցւոյ բակը կախուած է ի տես Թաղեցւոց։

Տնտեսական Խորհուրդս այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ թաղի պատուարժան ազգայնոց, որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյ։

Սոյն պայմանաժամին լրումէն յետոյ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ։ (Կնիք)

7 մարտ 1862

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մայր Եկեղեցւոյ Թաղական Խորհրդոյ

ԱՌ ՊԱՆԴՈՒԽՏ ԱԶԳԱՅԻՆՍ

Թաղական Խորհուրդս նկատելով որ մայրաքաղաքիս Պոլսոյ կողմը գտնուած պանդոկներն (խաները) ի սկզբանէ անտի Մայր Եկեղեցւոյ կը պատկանին, ըստ որում անդ բնակող բարեպաշտօն ազգայինք ոչ միայն իրենց հոգեւոր մխիթարութիւնը Մայր Եկեղեցւոյ մէջ վայելելու սովորած են աւանդաբար, այլ և այդ կարգի հաստատութեանց աղքատներն ընդհանրապէս Մայր Եկեղեցւոյն խնամոց և օժանդակութեան դիմելու սովորութիւնն ունին, որոշած է Հրաշափառ Ս. Զատկի տօնին առթիւ անձամբ պանդոկները դիմել առաջնորդութեամբ մի քահանայի եւ իւղագին նուէր խնդրել ըստ հնաւանդ սովորութեան։

Ուստի Խորհուրդս բարեպաշտօն պանդուխտ ազգայնոց եկեղեցասիրական ազնիւ զգացմանց կոչում ընելով, կը խնդրէ որ ի ներկայանալ Թաղական Խորհրդոյս անդամոց բարեհաճին ինքնայօժար նուիրել իւրեանց իւղագին տուրքը անձամբ կամ այլ միջոցաւ, ի պատիւ Հրաշափառ Ս. Յարութեան տօնի և ի պայծառութիւն Պատրիարքանիստ Մայր եկեղեցւոյ։

Ի դիմաց Թաղական Խորհրդոյ Մայր Եկեղեցւոյ

Ատենադպիր — ՆԱՍԻՊ ԴԱՐԱԳԱՇ

Ատենապետ — ՊՕՂՈՍ ԵՓՍԵՐՃԵԱՆ

Ներքին Լուրեր

ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆՔ

Իսլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Սպարապետի Դրան առողջապահական ճիւղին առաջին գեր-տնօրէն Վասըֆ պէյի։

Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Օտար մամլոյ դիւանին երկրորդ գեր-տնօրէն Խալիլ Հիլմի պէյի։

Սանիյէի երկրորդ աստիճան՝ Շէվգէ պէյի, կրտսեր եղբայր Նէժմէի կուսակալ ու ընդհանուր հրամանատար Ահմէտ Փէյզի փաշայի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Ադանայի կուսակալ Հաճի Իզզէթ էֆէնտիի։

Առաջին կարգի Օսմանիյէ՝ Հանրային Պարտուց վարչական ժողովին նախորդ նախագահ Պ. Օգարէի։

Առաջին կարգի Մէճիտիյէ՝ Միջերկրականի ռուսական նաւատորմին հրամանատար ծովակալ Լիվրօնի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Գարաաղը Միւֆթի Հաճի Մուսթաֆա Հիլմի էֆէնտիի և Ադրիանուպոլսոյ եւրեւելիներէն Բէֆիգ պէյի։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Գարաաղը իշխանին եղբօրորդի ու թիկնապահ Պ. Նանքօ Վուքօվիչի։ Այլ և այլ կարգի պատուանշանք Գարաաղը իշխանին անձնապահ գումարտակին սպայից ոմանց։

Լիագամէթ ոսկի չքանշան՝ զինուորական նպաստամասոյց յանձնաժողովոյ անդամներէն Միրլիվա Սաատէտին փաշայի։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Նախարարաց Խորհուրդն իւր երէկի նամին մէջ մինչեւ իրիկուան ժամ կէս խորհրդակցութիւններ կատարեց։

Նիստէն յետոյ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը մինչեւ ժամ մէկ Բ. Դրան մնալով կարեւոր խնդիրներով զբաղեցաւ։

—Անգլիական ու ֆրանսական դեսպանք շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Արտաքին գործոց վսեմ. Նախարարին և վսեմ. Խորհրդականին հետ։

ՆԵՎՐՈՒԶ

Երէկ, պարսկաց Նէվրուզի տօնն ըլլալով, մայրաքաղաքիս պարսիկ գաղթականութեան երեւելիք պարսկական դեսպանատունն երթալով դեսպան Էսատուլլահ խանի ներկայացան և իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին։ … Մեծ-Եպարքոսին թարգման Վէքիլ էֆէնտի և Արտաքին գործոց Նախարարութեան թարգման Միքայէլ էֆէնտի պարսկական դեսպանատունն երթալով շնորհաւորական այցելութիւն տուին։

Գաղթականաց ընդհանուր վարչութեան Նախագահ Եուսուֆ Րիզա փաշա եւս երէկ պարսկական դեսպանատունը գնաց և շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ դեսպան Էսատուլլահ խանին։

ՇՈՒԷՏԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Շուէտական դեսպան Պ. Սթէնպօք շաբաթ գիշեր դեսպանատան մէջ ճոխ հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Ճէվատ փաշայի։ Ներկայ էին նաեւ գերմանական դեսպանը, կինն ու աղջիկները, ռուսական դեսպանն ու կինը և իտալական, պելճիական, հելլէնական դեսպանք և այլք։ Հացկերոյթն աւարտեցաւ ժամ 3½ին և ժամ մը յետոյ ցայգահանդէս մը սկսաւ որ տեւեց գրեթէ մինչեւ առաւօտ։ Ցայգահանդէսին ներկայ էին նաեւ Արտաքին գործոց Նախարար Սայիտ փաշա, որդին՝ կայս. թիկնապահ Շէրիֆ պէյ, ֆրանսական, աւստրիական, սպանիական, ամերիկեան ու ռումանական դեսպանք եւ այլք։

ԻՄԹԻԱԶԻ ՇՔԱԴՐԱՄ

Այն ունկնդրութեան միջոցին, զոր Վեհ. Սուլթանն ուրբաթ աւուր Սէլամլըքէն յետոյ շնորհեց ընդծովեայ հեռագրաթելերու տնօրէն Սըր Ճօն Բէնտէրի, Ն. Վեհափառութիւն Իմթիազի ոսկի և արծաթ շքադրամները շնորհեց նմա։

ՍՕՖԻԷԹԷ ԺԷՆԷՐԱԼ

Նէօ Էքսփրէս կը ծանուցանէ թէ Սօֆիէթէ ժէնէրալ դրամատան վարչական խորհուրդը իւր հինգշաբթի աւուր նամին մէջ զբաղած է այն դժուարին կացութեամբ յորում կը գտնուի սոյն հաստատութիւն։ Այժմու կանոնագրի տրամադրութեանց համեմատ՝ դրամատան պահպանումն անկարելի է. ուստի կարող է բարւոքել անոր կացութիւնը։

Երկու կարծիքներ յայտնուեր և վիճաբանութեան նիւթ եղեր են։ Առաջինն Ենէնթիւնէս Տիմիթրաքի էֆէնտիի կողմէ որ առաջարկեր է Սօֆիէթէ ժէնէրալը Միթիլէնի նորահաստատ պանքային հետ ձուլել, որուն մասը կը կազմէ, բայց այս առաջարկ չէ ընդունուեր։ Երկրորդն է Սօֆիէթէ ժէնէրալի լուծումը։

Ցետ երկար վիճաբանութեան, ժողովն սկզբամբ որոշեր է Սօֆիէթէ ժէնէրալ դրամատան լուծումն, իբր միակ միջոց ընկերութեան դրամագլխոյն ազատման։

Վարչական Խորհրդոյ սոյն որոշումը պիտի հաղորդուի բաժնետիրաց ընդհ. ժողովին։ Վերջնական որոշում մը չէ տրուած թէ դրամատունն անմիջական թէ աստիճանական կերպով լուծուի, ուստի այս խնդիրն եւս բաժնետիրաց ընդհ. ժողովին պիտի ներկայացուի։

Դրամատան պաշտօնէից վիճակն եւս խնդրոյ առարկայ եղած է։ Ոմանք առաջարկեր են՝ լուծման պատճառաւ իբր հատուցում՝ տարի մը ամսաթոշակ վճարել պաշտօնէից, ոմանք՝ երկու տարի, այլք երկու ու կէս տարի առաջարկած են. բայց այս մասին եւս համաձայնութիւն չգոյանալով, պաշտօնէից խնդիրն ալ բաժնետիրաց ընդհ. ժողովին որոշման թողուեր է։

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՐԱՓՈՒՆՔ

Պոլսոյ քարափանց ընկերութիւնն արտօնութիւն խնդրած է Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն որպէս զի ի Պաղչէ, ուր ընկերութիւնը 150,000 քառակուսի մեթր տեղ մը վարձած է քար հանելու համար, գործաւորաց բնակութեան յատուկ սենեակներ կառուցանէ և նաւարանաց խանութ մը շինէ։ Այդ խնդրոյն վրայ այժմ բանակցութիւնք կը կատարուին Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան և Քաղաքապետութեան միջեւ։

Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնն որոշած է առժամապէս ընկերութեան թողուլ կարգ մը պարապ գետիններ, որք քարափանց շինութեան պահուն հաւանօրէն պէտք պիտի ըլլան և առ այս բանակցութիւններ կը կատարէ Քաղաքապետութեան հետ։ Ընկերութիւնը ձեռնարկած է հարկ եղած քարերու գնման ինչպէս գործաւորաց և անոնց պետերու անուանման։

Պ. ՏԻՄԻԹՐՈՖ

Պ. Տիմիթրոֆ, որ հանգուցեալ Տոքթ. Վուլքովիչի տեղ մայրաքաղաքիս պուլկարական գործակատար կարգուած է, շաբաթ օրը մայրաքաղաքս ժամանեց եւրոպական կառախումբով։

ՈՃԻՐ ՄԸ Ի ՄՈՒՏԱՆԻԱ

Վերջերս, Մուտանեայ և Պրուսայի միջեւ, երկաթուղւոյ 14րդ քիլոմեթրին վրայ, Փիէթրօ Բուկլիա անուն 65 տարեկան իտալացի գործաւոր մը դիակը գտնուեր է։ Դիակին փորին ու կուրծքին վրայ դանակի եօթը խորունկ վէրքեր կային։ Մուտանեայի գաւառապետ Հասան Ֆէհմի էֆէնտիի ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ եօթն անձինք ձերբակալուեր են, որոց վրայ կասկածներ կը ծանրանան։ Ձերբակալեալոց երեքը իտալացիներ են, երեքը քիւրտ և մին թուրք։

Կ'ըսուի թէ ոճրագործք հայրենակիցներն են Բուկլիայի, զոր վրէժխնդրութեան համար սպաներ են։ Անոնցմէ միոյն զգեստին վրայ արեան բծեր և ուրիշի մը վրայէն սպանեալին պատկանող նամակ մը գտեր են։

Հարցաքննութիւնն յառաջ կը տարուի։

ԴԵՂԱԳՈՐԾՔ

Ներքին ու Դատական գործոց Նախարարութիւնք և բժշկական վերատեսչութիւնը հրահանգ ուղղելով ամեն կողմ ծանուցած են թէ այն դեղագործք, որք բժշկական վարժարանէն վկայագիր չունին և կամ օտար երկիրներու մէջ վկայական ստանալով զայն վաւերացնել տուած չեն բժշկական վարժարանին կողմէ, արգիլուին դեղագործութիւն ընելէ, խանութնին գոցուի և իրենց նկատմամբ օրինական գործողութիւնք ի գործ դրուին։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ԱՏԵԱՆ

Եղեռնադատ ատեանն անցեալ 1307 տարւոյն մէջ ընդամէնը 269 դատերով զբաղած է, որոց մէկ մասը 1306 տարիէն փոխանցուած էին։ Ասոնցմէ 138ին համար ոճրագործի վճիռ տրուած է, 32ն իբրեւ յանցանք նկատուելով, ըստ այնմ հարկ եղածն ի գործ դրուած և 8ն ալ անպարտութեան վճիռ ստացած են։ Իսկ մնացեալ դատերը ներկայ 1308 տարւոյն փոխանցուած են։

ՕԴԵՐԵՒՈՒԹԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿ

Բերայի կայս. Դիտարանէն՝

7 մարտ 1892—կէս օր ժամ 5,41։

Ամբողջ Եւրոպայի մէջ ծանրաչափը վեր ելած է և անփոփոխ վիճակի մը մէջ կը գտնուի։ Միջերկրականի մէջ արեւելեան թեթեւ հով կը փչէ, Ադրիական ծովուն մէջ հիւսիսային արեւելեան սաստիկ հով, Արշիպեղագոսի այլեւայլ կողմերը հիւսիսային սաստիկ հով և Սեւ ծովու մէջ ձիւնախառն հիւսիսային արեւելեան սաստիկ հով։

Գլխաւոր քաղաքաց մէջ բարեխառնութիւնն է.

Կ. Պոլիս 3°, Տրապիզոն 7°, Զմիւռնիա 6°, Սէլանիկ 11°, Պէրութ 15° (անձրեւ), Պաղտատ 23°, Հալէպ 12°, Քիոս 12°, Սալոնիա 1° (ձիւն), Բարիզ 4°, Բեղերսպուրկ 0° (ձիւն), Աթէնք 6° և Թրիէսթէ 4°. իսկ վերոյին վար է հետեւեալ քաղաքաց մէջ. Սօֆիա 2°, Վիէննա 1°, Մոսկուա 15°, Արքանկէլ 9° և Օտեսա 2° (ձիւն)։

ՄԱՔՐԱՆՈՑՔ

Լ. Հէրալտ իւր շաբաթ աւուր թուով հետեւեալ իմաստով խմբագրական մը հրատարակած է Թուրքիոյ մաքրանոցներուն նկատմամբ.

Վերջապէս մաքրանոցք լուրջ ուշադրութեան առարկայ պիտի ըլլան։ Արդէն գտնուածները ամբողջովին պիտի վերակազմուին եւ ուրիշներ պիտի հաստատուին ի նորոյ, եթէ հարկ դատուի։ Այս է արդիւնքն այն անհագին եւ դժուարին աշխատութեանց զորս կատարած է առողջապահական վարչութիւնը։ Խնդիրն արդէն որոշ եւ գործնական կերպարանք մը առած էր 1891 հոկտեմբեր 22ին գումարուած վարչական խորհրդոյ արտասովոր նստին մէջ, յորում կարդացուեցաւ մաքրանոցներու յանձնաժողովին տեղեկագիրն, որուն առաջարկներն ընդունուեցան։ Ամեն մանրամասնութեամբք յանձնարարելով ձեռք առնուելիք միջոցները՝ քարանթինայի հաստատութիւնները պատշաճ վիճակի մէջ դնելու համար։ Յանձնաժողովը կը բաղկանար Տոքթորք Քոչունիէ, Հակելէ, Մահէէ, Սթեքուլիսէ, Վաֆիատիսէ եւ Վիթալիսէ, եւ ներկայացուած տեղեկագիրն ալ արժանի է դըրուատեաց՝ իբր կատարեալ եւ խղճամիտ աշխատութիւն։

Սոյն տեղեկագրին յանձնարարութեանց համաձայն եւ իբր հիմ բռնելով վերակազմութեան հիմնագիրը, Թուրքիոյ քարանթինայի հաստատութեանց կերպարանափոխութեան նախնական շինութիւնները պիտի սկսին շաբթուս մէջ։ Շինութիւնները պիտի յանձնուին մասնախմբի մը որուն նախագահը եւ միեւնոյն ժամանակ վարչական խորհրդին պատուիրակ պիտի ըլլայ առողջապահական ժողովոյ դեր-նախագահ Տոքթ. Արիֆ պէյ, Տոքթ. Տուքաս՝ պատուիրակ Կարմիր Ծովու հաստատութեանց վերակազմութեան, եւ Տոքթ. Վիթալիս՝ Սուրիոյ հաստատութեանց։ Ելմտական գանձը 100 հազար օսմ. ոսկւոյ վարկ մը բացած է շինութեանց համար։ Երեք պատուիրակները նախ եւ առաջ պիտի խմբագրեն տեղեկագիր մը՝ իրենց գործելու եղանակն յայտնող եւ, ընդունուելուն պէս, մաքրանոցներու վերակազմութեան շինութեանց պիտի ձեռնարկուի։ Քարանթինայի նախկին կայաններէ մէկ քանին կառավարութեան պիտի թողուին եւ անոնց տեղ ուրիշներ պիտի կառուցուին աւելի մաքուր վայրերու եւ լաւագոյն պայմաններուն մէջ։ Այն հաստատութիւններն որք պիտի պահուին, պիտի ընդարձակուին եւ հանգստաւէտ վիճակի մէջ դրուին, եւ նոր կայաններ պիտի հաստատուին ամենէն աւելի նպաստաւոր համարուած վայրերու մէջ։ Այսպէս հնտախտի դէմ մեր պաշտպանութեան պատուարներն աւելի պիտի զօրացուին եւ նոր ապահովութիւն մը յառաջ պիտի գայ ընդդէմ այն պատուհասի յարձակման։ Այս ձեռնարկին ամենէն գոհացուցիչ մէկ կողմը սա է որ ուխտաւորներու եւ ուղեւորներու վիճակը պիտի բարւոքի։

* * *

Արիֆ պէյ, ընկերակցութեամբ նոյն յանձնաժողովոյ անդամներէն հազարապետ Արիֆ պէյի, յառաջիկայ չորեքշաբթի օր Աղեքսանդրիա պիտի երթայ եւ անտի Տոքթ. Տուքան միասին առնլով ուղղակի Գամարան կղզին պիտի ուղեւորի։ Վիթալիս էֆէնտի եւս ի մօտոյ Պէրութ պիտի երթայ եւ մաքրանոցներու հաստատման տեղերն որոշելով, Արիֆ պէյի Գամարանէ վերադարձին ցոյց պիտի տայ նմա եւ երբ յարմար դատուին, շինութիւնք անմիջապէս պիտի սկսին։ Յանձնաժողովն յետոյ Աֆրիկեան Տրիպոլիս պիտի ուղեւորի միեւնոյն նպատակաւ։

Շաբաթ օրը Ունքաբանի առջեւ մավունա մը, որ առագաստ պարզած կերթար, մակոյկի մը զարնելով ընկղմեց զայն, սակայն մակոյկավարն ազատուեցաւ։

—Շաբաթ գիշեր Սեւ ծովու ափական եզերքի ազատարարաց խումբն ատաղձ բեռցած նաւ մը նշմարեր է որ հովին սաստկութենէն վտանգաւոր վիճակի մէջ կը գտնուէր։ Ազատարարք առաջին անգամ չեն յաջողեր, սակայն երկրորդ անգամ նաւին մօտենալով նաւաստիներն ազատեր են։ Նոյն գիշեր ուրիշ նաւ մ'ալ այդ տեղերը խրած ըլլալով, նաւաստիք ազատուեր եւ նաւուն սպասաւորն՝ տղայ մը՝ խեղդուեր է։

—«Սաատէթ» կիմանայ թէ Գարամուսալի նախնական դատարանին նախագահն իւր պաշտօնին մէջ թերացած ըլլալով, Դատական նախարարութիւնն հեռագրաւ հրահանգ տուած է Նիկոմիդիոյ ընդհանուր դատախազին որ նոյն դատարանին նախագահի պաշտօնը փոխանորդաբար վարէ դատարանին երիցագոյն անդամներէ մին, ըստ որում այդ նախագահին նկատմամբ հարկ եղածն ի գործ պիտի դրուի։

—Պիլէճիկէն Իւնի երկաթուղւոյ գծին երկու կողմը գտնուած բլուրներէ մին փլչելով ճամբան ծածկուեր եւ այդ պատճառաւ Պիլէճիկ գնացող կառախումբն սպասուեր է սպասել։

—Պոլսոյ մաքսատան՝ մաքսատուրց փոխարէն առնուած ապրանաց վաճառման հասոյթն՝ բաղդատմամբ 1306 տարւոյն, անցեալ 1307 տարւոյն մէջ 18000 ոսկի աւելի եղած է։ Այդ պատճառաւ, վաճառման յատուկ պաշտօնէից ամսաթոշակին վըրայ յաւելում մը եղած ի վարձատրութիւն։

—Շաբաթ օրուան հիւսիսային սաստիկ հովի պահուն Ոսկեղջիւրի 8 թիւ շոգենաւը իրիկուան ժամ 10½ին Ճիպալիի մօտ խրեցաւ, սակայն եղած ջանքերու շնորհիւ կրցաւ կէս ժամէն իւր ճամբան շարունակել։

—Ի Գատըգիւղ երկու տղաքներ փողացաւէ հիւանդացած ըլլալով թաղապետութիւնն հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է այդ ախտին ճարակին արգիլելու համար։

—Երէկ իրիկուն ժամ 12ին ի Պոլիս պարսկական դեսպանատան փառարաններէ միոյն ծխնելոյզը բռնկեցաւ, սակայն անմիջական օգնութիւնք վտանգին առաջքն առին։ Դեսպանատան գաւասաններէն մին նոյն պահուն սանդուխէն իյնալով թեթեւապէս վիրաւորուեցաւ։

—Նախընթաց գիշեր ժամ 2ին Սկիւտարի նաւակ մը, յորում երեք ուղեւորք կը գտնուէին, հովին սաստկութենէն մինչեւ Գում-Գաբուի բացերը քշուեր է, սակայն նաւամատոյցէն տեսնուելով՝ նաւակ մը օգնութեան փութացեր ու ազատեր է զայն։ Շաբաթ օրն եւս նաւակ մը, յորում կը գտնուէին երեք նաւավարք եւ որ Եալը Քէօշկէն ուտեստ բեռցած Զէյթուն Պուրնի գործարանը կը տանէր, Գում-Գաբուի առջեւ ընկղմելու վտանգին ենթարկուելով, Ռէժիի շոգենաւակն օգնութեան փութացեր եւ բեռը ծով նետուելով նաւակն ու նաւավարք ազատուեր եւ Գնալը կղզին տարուեր են։

—Գոսովայի Թաշլըճա գաւառէն կը գրեն առ «Թարիգ» թէ տեղական կառավարութիւնն Ահմէտ անուն մարդ մը ձերբակալեր է, որ գիշերները սպիտակ հագուստներ հագնելով փողոցները կը շրջագայի եւ ժողովուրդը կը վախցնէ եղեր եւ այսպէս տարաձայնութիւն մը ելեր է թէ գիշերները քաղաքին մէջ ուրուականներ կը պտտին։ «Թարիգ» կը յարէ թէ տեղւոյն դատական պաշտօնատունը հրահանգ խնդրած է Դատական նախարարութենէն թէ այդ անձին նկատմամբ ի՛նչ ընել հարկ է։

ՄԱՍԻՍ

ՄԱՍԻՍԻ Դ. թիւն հրապարակ պիտի ելլէ վաղը ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 մարտ հետեւեալ բովանդակութեամբ.

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐՀԵՍՏԻ ՎԵՐԱԾՈՒԱԾ ՀԱՅ ԲԺՇԿԱՑ ՄԷՋ — Գ. ՋՕՀՐԱՊ
ՍԵՒ ՀԱՐՍԸ (Քերթուած) — Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ
ԿԵԱՆՔԸ ՄԵՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ (Բաբէկրթութիւն) — Յ. Ն. ՄՈՍՏԻՉԵԱՆ
ԱՆԿԵԱԼ ՀՐԵՇՏԱԿԸ — Ե. ՏԷՄԻՐՃԻՊԱՇԵԱՆ
ՄԵՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ — ԱՐՇԱԿ ՉՕՊԱՆԵԱՆ
ՍԻՐԱՀԱՐՈՒԹԻՒՆ — ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ Գ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ
ՀԱՎԿՈՒՐԸ — Տ. ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ
ՄԵՐ ՀՈՐԻԶՈՆԻՆ ՎՐԱՅ — ՄՈԼՈՐԱԿ

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 19 մարտ.— «Բէրզըճ Զայթունկ» կը հրատարակէ Քափրիվի նախարարապետին հրաժարման լուրն, որ հաստատուած չէ։ Միւս լրագիրք տարակոյս կը յայտնեն այս լուրի ստուգութեան մասին, եւ փափագ կը յայտնեն որ նախարարական տագնապը վերջանայ Պ. Զէտլիցի հրաժարականովը միայն։

—«Նացիոնալ Զայթունկ» կը հաւաստէ թէ կոմս Քափրիվի չէ հրաժարած, այլ յայտարարած է թէ միայն մտադիր է պաշտպանել զՊ. Զէտլից։

—18.— Այս առաւօտ, նախարարաց խորհուրդ մը տեղի ունեցաւ Ներքին գործոց նախարար Պ. Պեօթիխէրի բնակարանին, որ հիւանդութեան պատճառաւ դուրս չէր ելներ։ —Կրթական նախարար Զէտլից կոմս յայտարարեց թէ չի կրնար մասնակցիլ դպրոցական օրէնքի յանձնաժողովին որ այս իրիկուն պիտի գումարի.— Լրագիրք կըսեն թէ կայսրը, երէկ տեղի ունեցած խորհրդոյն մէջ, փափագ յայտնած է որ դպրոցական օրինագիծը չընդունուի մեծամասնութենէ մը որ բաղկացած ըլլայ միայն եկեղեցական շահերու ներկայացուցիչներէ։ Նախարարաց մեծագոյն մասը երէկ նպաստաւոր կարծիք յայտներ է ի մասին օրինագծին բարեփոխութեան։ Կայսեր քաղաքային դիւանատան պետ Պ. Լուքանուս կը նկատուի իբր յաջորդ Պ. Զէտլիցի, որուն հրաժարականը ընդունուած չէ տակաւին։ Խորհրդարանին մէջ, ելմտական նախարարը յայտարարեց թէ ելմտական կացութիւնը, թէեւ ոչ այնքան փայլուն, ամենեւին չարդարացուներ արտայայտուած յոռետես երկիւղները։

ՏԻՒՍՊՈՒՐԿ, 19.—Հէնրի նաւամիգ շոգենաւուն կաթսան պայթեցաւ Հօչֆէլտի մօտ. վեց հոգի մեռաւ, որոց մին վարպետ։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 19.—Նորակառոյց եռայարկ տուն մը երէկ փլաւ եւ փլատակաց ներքեւ մնացին տասներեք գործաւորներ։

ՊՈՒՔՐԷՇ, 19.—Պատերազմական նախարարը ծրագիր մը ներկայացուց որով արտօնութիւն կը խնդրէ բանակին համար սննդական պահեստի նիւթոց գործարան մը հաստատել եւ տասն տարի պայմանաժամով տարեկան մէկ միլիոն ֆրանքի օրապահիկ հայթայթել։

ՀՌՈՄ, 19.— Երեսփ. Ժողովը վաւերացուց եօթնամեայ գանձատոմսերու հաստատումը եւ ելմտացոյցներուն մէջ կարգ մը փոփոխութիւններ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊՆ Ի ՊՐՈՒՍԻԱ

ՊԵՐԼԻՆ, 19.—Քաղաքական [illegible] մէջ կը յայտարարուի թէ կոմս Քափրիվի գլխաւորապէս կայսրութեան նախարարապետ ըլլալուն, Պրուսիոյ նախարարական տագնապն չի կրնար անոր դպչիլ։

—Առ այժմ միայն կրօնական գործոց նախարարն Զէտլից կոմս հրաժարած է։ Զէտլից կոմսին հրաժարականը տակաւին ընդունուած չէ կայսեր կողմէ, որ ի Հուպէրթուսթոք իբր ապաքինութեան միջոցին տաղտուկ կը զգայ դժուարին խնդիրներու քննութենէն։ Ընդհանրապէս կը կարծուի թէ Քափրիվի հրաժարականն, եթէ կայսեր իսկ ներկայացուի, չպիտի ընդունուի կամ թէ նախարարապետը չպիտի պնդէ հրաժարականին վրայ։

—20.—Կայսրը հեռագիր մը ուղղած ըլլալով, նախարարապետ Քափրիվի Հուպէրթուսթոք գնաց։

ՓԵԹԵՐՍՊՈՒՐԿ, 20—Կը հաւաստեն թէ հաղորդակցութեանց նախարարին օգնական Պ. Եէվրէնով պաշտօնէն հանուեր է եւ տեղը դրուեր է ներքին խորհրդական եւ երկաթուղեաց ընդհ. քննիչ Պ. Իվաչէնքով։

—Կայս. Ուքազ մը կը հրամայէ մեծցունել Միաքօ (°) նահանգին Եոհավսքի (°) զինագործարաններն, այնպէս որ տարին 6 միլիոն նոր հրացան շինուին։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՓԱՐԻԶ, 20.— «Պանք ժէնէրալ տէ չըմէնտըֆէռ է տը լ'Էնտիւսթրի» դրամատունը սնանկացաւ 20 միլիոն ֆրանք պարտքով։ Վարչական խորհրդոյ անդամներէ մին ինքնասպան եղաւ, մէկը ձերբակալեցաւ, երկուքը փախան։ Եկամուտով ապրող շատ մը միջին կարգի մարդիկ վնասուած են։

ՊԵՐԼԻՆ, 20.— Ռուսական թուղթերը կ'իյնան՝ Փեթերսպուրկի մէջ ուրիշ հին տան մը սնանկութեան պատճառաւ։

Սակարան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 9 Մարտ

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 ¼
3 » Բարիզի »	22 85

Օսմանեան Քոնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. [Միաց. Գ. Սէրի]	20 28
Բօրսայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	20 37 ½
Կէս օրին	— —
Թահվիլ-իթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	75 25
» » ժամ 5ին	75 23

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Սէրի Ա.	46 00
»	Բ. »	27 00
»	Գ. »	20 37 ½

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Օսմանեան Պանք	Անգլ. Լր.	4 06
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 06
Պանք տը Գօնս.	» »	4 10
Սօս. Շմնտ. է վակէօր	» »	4 15
Ռէժի	» »	15 32
Թրամուէյ	» »	6 07 ½
Ռումելիի երկաթուղի	Ֆր.	73
Բաժնեթուղթ Լավրիոնի Գ. կ.		90

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ՓԱՐԻԶ, 19 Մարտ

Ֆրանսական ռանթ 3%	96 15
» » 4 ½ %	105 40
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	19 20
» երկաթուղի	73 25
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	358 12
Պանք Օթօման	537 87
Քրէտի Ժէնէրալ	— —
Քրէտի Լիոնէ	762 50
Իտալական ռանթ 5 %	86 87
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	411 25
Եգիպտական միացեալ	486 25
Օսմ. մաքս. բաժնեթուղթ	437 50
Օսմանիյէ (Օսմանեան քօնսօլիտէ)	344 38
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 18 ½

ԼՈՆՏՈՆ, 19

Անգլ. քօնսօլիտէ	95 81
Օսմ. » Սէրի Դ.	19 12
» » » Ա.	45 81
» » » Բ.	27 12
» » » Գ.	19 12
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթօման	11 43
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիյէ)	96 50
» առանձ. (բրիվիլէժիէ) 1890	90 50
Տօմանիալ (փոխառ. Ռուզէյ)	103
Ռուսական 1890	91 93
Լոմպարտի երկաթուղի	21 ½
Սարակոսայի երկաթուղի	14 ½
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 380

ՎԻԷՆՆԱ, 19

Օսմանեան երկաթուղի	37 37
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	164 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 60
» Փարիզի »	47 32

ՊԵՐԼԻՆ 19

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 235
» Փարիզի »	— —
Ռուսկ. թղթադրամ	204 40
Օսմանեան երկաթուղի	76
Օսմ. քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	19 20
Օսմ. Ռէժի	180

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

ՓԱՐԻԶ, 19

Ֆրանսական ռանթ 3 %	96 15
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	19 27
Օսմանեան երկաթուղի	— —
Օսմ. Ռէժի	358 75
Բրիօրիթէ Թիւրք	411 25
Օսմ. մաքս. բաժնեթուղթ	437 50
Պանք Օթօման	538 12
Օսմանիյէ	343 75

ԹԱՏՐՈՆ ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ «ՖՐՈՄՈՆ ԵՒ ՌԻՍԼԷՐ»Ի

Երէկ գիշեր Գատըգիւղցիք բաղդ ունեցան վայելելու այնպիսի հաճոյք մը, որ միանգամայն կը խօսէր մտքին, սրտին, զգացմանց, զգայարանաց։ Աղքատախնամ ընկերութիւնն այնպիսի հոծ յայտագրով ներկայացում մը պատրաստելու ջանադիր եղած էր, որուն նմանը դուն ուրեք տեսնելու առիթ ունինք։ Հայերէն ներկայացում, գրական մենախօսութիւն, քնարական երաժշտութիւն, ախորժահնչիւն երգեր, ամենն ի միասին հաւաքուած։ Մեզ համար բոլորը նորութեան համեմն ունէր։ Նոյն իսկ խաղին ընտրութիւնը, թարգմանութեան եւ ներկայացման յաջողութիւնն արդարացուցին ամենուն ճիգերը։ Տօտէի «Ֆրոմոն եւ Ռիսլէր»ը բարոյական խաղ մ'է, որու մէջ կնոջ մը անհաւատարմութեան եւ փառասիրութեան ու ամուսնոյ մը միամտութեան հետեւանքները պատկերացուցուած են փայլուն եղանակաւ։ Դերակատարք բաւական կորով ցոյց տուին իրենց դերերուն մէջ։ Յաջողագոյնն էր մեր փորձառու դերասանը, Պ. Զաքարասեան որ իր զաւեշտախառն բնութեամբ հօր մը դերը բնական եղանակաւ կը կատարէր, մինչ միւսներուն մէջ պէտք է յիշատակել Պ. Պ. Շահինեան, Պալթազարեան եւ Վարդովեան որք խղճի մտօք իրենց տարբեր դերերն արտայայտեցին, իսկ կանանց մէջ, գլխաւորաբար փայլողն էր Տիկ. Պ. Շիրինեան որ արդարեւ մեծ փորձառութեամբ եւ վարպետութեամբ պչրուհւոյ մը ձեւերը կը ներկայացնէր, իսկ Օր. Ա. Շիրինեան որ սիրուն եւ միամիտ դէմքի մը կը միացնէ գիւրադարձ եւ սահուն լեզու մը, չը գիտեմ ինչո՞ւ, իր դերը միշտ տեսարանէն դուրս փնտռել կը ջանար։ Եթէ գլխաւոր առարկութիւն մը պէտք է ընել, այն ալ դերասանաց իրենց դերերը լաւ չուսումնասիրելն է, թերութիւն զոր քիչ մ'աւելի ճիգով կարելի է ուղղել։

Երեկոյեան գլխաւոր հաճոյքներէն էր Պ. Արշակ Չօպանեանի արտասանած գեղեցիկ մի ոտանաւորը։ Նիւթն էր տխուր, այն տխրութիւններէն որու գաղտնիքն ինքն Պ. Չօպանեան ունի եւ զոր արտայայտել միայն իրեն տրուած է։ Ցեսակ մը մենախօսութիւն էր, ԳԹՈՒԹԻՒՆ, զոր հնչուն եւ կարի արտայայտիչ եղանակաւ արտաբերեց երիտասարդ բանաստեղծը։ Ինքն ալ առած էր մելամաղձիկ, խոհուն դէմք մը, երբ կը թուէր աշխարհի աղէտները, մի առ մի, եւ հուսկ յետոյ գթութեան, որ կնոջ մը խորունկ նայուածքներուն մէջ կը կարդացուէր, այդ գթութեան, այդ գերերկրային զգացման կը նուիրէր ամեն ախտերը բուժելու փրկարար պաշտօնը, երկնքէն ցողալթուրմ հեղուկ մ' զովացնելու թունած սրտերը, խորշակահար ճակատները, մշտաչարչար մարմինները։ Իրօք բանաստեղծութիւնը շատ քաջ հիւսուած, իմաստալից էր եւ հեղինակին լաւագոյն քերթուածներէն։

Իսկ, երէկ երեկոյ, ինչ որ ամենէն աւելի խօսեցաւ սրտերուն, այն ալ Օր. Սէրվանդէսի տաղանուագներն էին։ Դեղին ոսկեգոյն, աճագին նուագարանէն կաթեցուց նամեղրանման անուշ հնչիւններ, չարինոտեց այլ փայփայեց զայն, չը ծեծեց այլ շոյեց, չը յանդիմանեց այլ գգուեց զայն, մատներու նուրբ երկար գգուանքներով որոց չը դիմադրեցին նեարդներն եւ իրենց ծածուկ գանձերն երեւան հանեցին։ Անվերջ ծափեր, փունջեր որք տրուեցան նաեւ առատութեամբ դերակատարաց, հանդիսականաց գոհունակութեան եւ շնորհակալութեան ապացոյցները տուին։

Շատ փափաքելի պիտի լինէր որ միտք, հոգի պարարող սոյնօրինակ ներկայացումներ յաճախադէպ լինէի՛ն եւ նպաստէի՛ն հոգեկան փթթման եւ զարգացման։

Մ. Շ.

Բաղքեօյ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

(Թիֆլիզի լրագիրներէն քաղուած)

Նորերումս հրատարակած պաշտօնական տեղեկութիւններից երեւում է, որ Ռուսաց կայսրութեան մէջ 2082 օղի քաշելու գործարան կայ։ Այս գործարաններից 2027ը կառավարում են լոկ գործնական հմտութիւն ունեցող անձինք եւ միմիայն 55 գործարան կառավարողները բարձրագոյն տեխնիքական գիտութեան տէր են։ Ըստ ազգութիւնների այսպէս են բաժանւում այս գործարանների կառավարողները՝ հրեայ— 657 մարդ, գերմանացի— 546, լեհացի—523, ռուս 353, մի անգլիացի, մի ռուսահայ եւ մի տաճկահպատակ։ Այս բոլոր գործարանների բանւորների թիւը 32,492 է։

— Փետրվարի 23ին վախճանուեց Թիֆլիսում՝ վրաց ազգութեան պատկանող նշանաւոր անձերից մին, գեներալ-ադիւտանտ, իշխան Լեվան Իվանովիչ Մելիքով։ Ծնված լինելով 1817 թւին, նա զինուորական ծառայութիւնը մտաւ 1835 թւին եւ այնուհետեւ իր ամբողջ կեանքը ծառայեց այդ ասպարէզում։ Իշխան Մելիքով համարւում է կովկասեան ռուսաց զօրքի ամենաքաջ զինուորներից մին։ Հանգուցեալը երկար ժամանակ վարում էր եւ զինուորական վարչական պաշտօններ, զինուորական նահանգապետ էր Դաղստանում, իսկ 60ական թւականներում կովկասեան փոխարքայի պաշտօնակատար էր։ Այդ բարձր պաշտօնը վարելու ժամանակ նա սիրելի էր դարձել կովկասեան ամբողջ ազգաբնակութեան, առանց կրօնի կամ ազգութեան խտրութեան։

—Ֆրանսիացի գիտնական ճանապարհորդ Շանտրը պատրաստւում է կրկին ուղեւորելու Կովկաս, գիտնական հետազօտութիւններ անելու նպատակով։ Ցարդելի գիտնականի նախընթաց ուղեւորութեան ժամանակ ժողոված գիտնական նիւթն արդէն մշակուած եւ հրատարակւում է։

—Կիրակի, փետրուարի 23ին, Թիֆլիսի արախալիքական ընկերութեան շէնքում Կովկասեան ամարանոցի խորհրդի անդամների ընտրութիւն լինելով՝ ընտրուեցին հետեւեալ անձերը. Յ. Ռոստինեան, բժ. Մալինին, Մ. Միրզայեան, Յ. Թահիրեան, բժ. Խոլաթեան, Օրլովսկի (ինժեներ), Մ. Փրիգոնեան, բժ. Մարգարեան, Ֆ. Վեստցել եւ Միրզա Աֆոնդով։ Ընտրութիւնը առաջիկայ 1892-93 երկամեակի համար է։ Հետեւեալ կիրակի քաղաքագլխի ընտրութիւնն է նշանակուած։

—Կիրակի, փետրուարի 23-ին, Թիֆլիսի քաղաքային խորհրդի դահլիճում տեղի ունեցաւ մանկահասակ յանցագործների գաղթավայրի կովկասեան ընկերութեան անդամների առաջին ընդհանուր ժողովը Թիֆլիսի Պ. Նահանգապետի նախագահութեամբ։ Ինչպէս յայտնի է, այդպիսի գաղթավայրեր հիմնելու միտքը յղացել էր Թիֆլիսի դատական պալատի նախկին աւագ-նախագահ Ս. Գոնչարովը եւ այդ միտքն իրագործելու համար ստորագրութիւն էր բացուած, որ ներկայումս հասնում է 21,800 ռուբլու։ Մանկահասակ յանցագործների գաղթավայր հիմնելու համար տեղ ընտրուած է Սուրամից երկու վերստ հեռաւորութեամբ։ Այդ բոլորի մասին Պ. Նահանգապետը կարճառօտ պատմելուց յետոյ, առաջարկեց ընկերութեան գործավար անդամներ ընտրել։ Ընտրուեցին հետեւեալ անձերը՝ Իշ. Շերվաշիձէ, Ֆ. Բիկով, Ն. Արղութեան-Երկայնաբազուկ, Է. Է. Ֆոնվենդրիխ, Ա. Ի. Մանթաշեան, Ի. Ե. Փիթոյեան, Ն. Պ. Սմիտէն, Վ. Վ. Սըմիտէն, Ի. Ս. Խատիսեան, Ն. Ա. Դեւդարեան, Վ. Ի. Սաարատով եւ Ա. Դ. Սորէլեւսկի։ Թեկնածուներ ընտրուած են՝ Վ. Բ. Բուտիրկին, Ս. Վ. Մարկով, Ի. Կ. Սաւիցկի, Ի. Ի. Ծինամծղարով, Ա. Մ. Բախմետեւ, Կ. Ն. Ռէյտեր, Ե. Եա. Սիմոնսոն, Ի. Ի. Ծովեանեան եւ Ե. Ֆ. Սսարոսելսկայա։ Ընկերութեան պատուաւոր անդամ ընտրուած են՝ Իմերեթի թեմի առաջնորդ եպիսկոպոս Գաբրիէլը, արդարադատութեան մինիստրը եւ ընկերութեան հիմնադիր Գոնչարովը։

Մանկահասակ յանցագործների գաղթավայրը հիմնւում է նրա համար, որ այդպիսի յանցագործներին բանտարկելու փոխարէն, այնտեղ նրանց արհեստներ եւ երկրագործութիւն սովորեցնեն, նրանց ուղիղ ճանապարհի վրայ կանգնեցնելու նպատակով։

—Սօխումից գրում են՝

«Այստեղի հաշտարար դատաւորի կինն ատրճանակով սպանեց իւր ամուսնուն։ Պատճառը հետեւեալ կերպով են բացատրում. կինը թոքախտ ունենալով, վերջին փուլի մէջ էր, մտածեց որ ինքը շուտով մեռնելու է, իսկ երիտասարդ ամուսինը պէտք է ապրի եւ կեանքի զուարճութիւնները վայելի։ Այդ միտքը չկարողանալով տանել, մի օր երբ ամուսինը ճաշից յետոյ պառկում է հանգստանալու, կինը վերցնում է ատրճանակն եւ ուղղակի արձակում է քնածի կրծքին։ Ամուսինը տեղն ու տեղը մեռնում է։ Հանգուցեալը մեծ յարգանք ունէր ժողովրդի մէջ եւ ժողովուրդը սիրում էր նրան իբրեւ արդարադատ մարդու։ Քննութիւն է բացուած։»

—Կանանց բժշկական ինստիտուտում ընդունուելու են, ինչպէս հաստատ տեղեկացել է Ռուսկ. Ժիզն լրագիրը, իգական սեռին պատկանող անձինք, որոնք քան տարեկանից պակաս չեն եւ բաւարար քննութիւն են տուել հասունութեան վկայական ձեռք բերելու այս կամ այն կլասիքական գիմնազիայից։ Բժշկականութեան ուսանելու ընթացքը կը տեւի չորս տարի եւ ապա ուսանողուհիները պարտաւոր են մի տարուց մինչեւ երեք տարի բժիշկների ղեկավարութեամբ գործնականապէս պարապել մասնագիտական հիւանդանոցներում։ Նոքա, որոնք կ'աւարտեն յաջող կերպով ինստիտուտի ամբողջ ընթացքը կը ստանան «կին-բժիշկի» կոչումը։ Կին-բժիշկը վայելում է հետեւեալ իրաւունքները. Ա. ամեն ուրեք բժշկական պրակտիկայով պարապել այնպէս ինչպէս եւ բժիշկները, Բ. իբրեւ կանանց եւ մանկանց հիւանդութիւնների մասնագէտ՝ դպրոցական եւ բարեգործական հաստատութիւնների մէջ պաշտօններ ստանձնել, առանց սակայն պետական ծառայութեան արտօնութիւնները վայելելու եւ Գ. նշանակուել գաւառներում գտնուած հիւանդանոցի տնօրէն։

ԼԱՆՈԼԻՆ
ԲՐԷՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ
ԼԱՆՕԼԻՆ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ պլրուածոց կեղեքուածներու։
Ը Ա ԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մասին, եւ գոյնի պահպանման։
ԼԱՒԱԳՈՅՆ դարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց եւ ընդդէմ աբիւներ-թութեանց։
Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղօրէից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։
Գործակալ եւ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Մ. Ս. ՅՐԷՕՅԼՈՒ
Կալաթա, Մերթեպանի փողոց, Գրիսաճեան խան։

ՏՕՔԹՕՐ
ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՐՄԱՆ
ուղեղի, ողնածուծի եւ բովանդակ ջղային դրութեան վերաբերեալ ախտից
Ամեն օր, յետ կէսօրէ 23
Ի Բերա Պէքեար փողոց թիւ 9

Ստամոքսին մէջ անուանները մարսեցնող հիւթն է ՊԷՐՍԻՆԸ. այս տարրը ոչխարին ստամոքսէն հանել, անայլայելի ընել զայն, անոր մարսողական ուժը պահել եւ, մարդուն ստամոքսին մէջ պակսող պեպսինին տեղ դնել, այս է այն խնդիրն զոր լուծած են ի Փարիզ դեղագործք «Բէբսին տը Կրէմոլ եւ ընկ.» Փոշիացեալ կամ էլիքսիրի ձեւով կը տրուի, հիւանդին ուզածին պէս, եւ միշտ յաջողութեամբ կը գործածուի ընդդէմ դէշ մարսողութեանց, մաղասներու, գլխացաւերու, ստամոքսացաւերու, սրտախառնուքներու, սիրտ ետ գալու, չի կանանց փոխումներու, ստամոքսի եւ աղեաց այտման, քնատութեան եւ յետ ճաշու յօրանջման եւ պզտիկ տղայոց փորհարութեան։ Իւրաքանչիւր սրուակ պէտք է կրէ Կրէմոլ եւ Ընկ. ստորագրութիւնը, վասն զի կեղծեր կան։

Ոչ միայն ինֆլուէնցային, ջերմին, ջլացաւերու, գլխացաւերու դէմ է որ Բէլթիէի քինինին դեղահատները ապահով եւ արագ ազդեցութիւն մը կունենան, այլ նաեւ միջացաւի, կարածութեան, յոգնութեան, խոնջէնքի, յօդացաւի դէմ շուտով բարերար ազդեցութիւն կունենան։

«Արապեան» շոգենաւը, նաւապետ Ֆաքրէլ, Լիվրբուլէն ասա հասաւ ընդհանուր վաճառքով։
Գործակալ Արապեան չոր. ընկ.
ԷՏ. ԼԱՖՈՆԴԻՆ

ՍԻՈՆԻ ՄՕՐԻՍԻ ՁԿԱՆ ՕՃԱՌԱԿ
Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 3 դեկտ. 1883
Պարոնայք Սէգոց եւ Պօրէն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքերս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներու փորձերուն եւ այն մեծ կոչոց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն, իբր այդ վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով, եւ մարսուելով, կը պատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբանական գիտութիւնն ի վաղուց անոր հաշուած է, մանաւանդ այս յաջող պատրաստութեան մէջ։
ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԵՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ՊԱՂԸ ՍԻՐԱՍԻԷՐԻ
ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ խարճինտէ պուլունան ֆապրիգալար խարճըի իչիւն միւպայեա օլունաճագ եվվելճէ իլան գըլընան Երէյլի մաաէն քէօմիւրիւնիւն պէհէր 100 գըլէի ճէտիտի 13½ ղրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իշպու մարթը Ռումիինի 11ճի չարշէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իւթէօի կիւնի ⁹⁄₁₀5 թէմինաթ գագէսի օլունաճագը ճիհէթլէ իթթաոսնա թալիպ օլանլարըն մագամը վալայի Սէրասկէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի. Նօ. 3 1—3

Սէլանիկ մէրքէզի իլէ Գարապուրունլարտա վէ Քէսէնտիրէ վէ Լէնգազա վէ Իւմթլը վէ Պազալըճա մէվգըլէրինտէ պուլունան վէ պէլիճաայ պուլունպըրըլանճագ օլան առաքերը Շահանէնին 308 սէնէսի խարճըի իչիւն մահալլինճէ մէվգըի միւնագասատէ պուլունան էրզագը միւթէահհիտլէ վէ սաիրէլերինին ֆիյաթը մահալլէլէրի իլէ մահալի թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ իշպու մարթըը Ռումիինի 9ճը պազար իրթէսի կիւնի իհալէի գաթիեսի իճրա օլունաճագընտան պուրաաա իթթաոսնա թալիպ օլանլարըն էհվէլ մէգէիլէրէ գատար մագամը վալայի Սէրասկէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի. Նօ. 4 1—2

Պէյօղլունտա մէքթէպը Սուլթանի իւթիսալինտէ քէսին համամ. Հօճա-Բաշտա գարագօլխանէ արսասը պալատէ կէօթէրիլէն համամ իլէ արսանըն միւտտէթը ինճարէի միւնզադիյէ օլուղըրնտան 308 սէնէսի նիսանը իպթիտասընտան իթիպարէն թալիպ օլանլարա իհալէլէրի իճրա օլունմագ իւզրէ միւզայէտէյէ վազ օլունմըշ օլտուղընտան վէ միւտտէթը միւզայէտէ իշպու մարթըն 20սինտէ խիթամ պուլաճագընտան թալիպլէրինին չէհրիթէ միւզայէտէյի անլամագ վէ բէյ սիւրմէք իւզրէ Թէհէմինաթ ագճէսինի միւսթաահպէն մագամը վալայի Սէրասկէրի մուհասէպաթ տաիրէսի չիւպէի մախսուսէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի. Նօ. 5 1—3

Նիզամիյէ էրգեան անպարընտա տաիրէտ մէվճուտ կիւնիւմինէսինէ վէ չուրութը մուգաբէլէսինէ թէվֆիգէն միւպայեա օլուննմագ իւզրէ մէվգըի միւնագասայէ գօնուլա-300,000 արշըն ճէտիտի լաճիվէրտ բէնիկիւ նէֆէր չուխասընըն իթթաոսնա թալիպ օլանլարըն մագամը վալայի Սէրասկէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի. Նօ. 6 1—3

Նիզամիյէ թանիրէ խարճըի իչիւն միւպայեա օլունաճագ օլան 30000 քիլը ճէտիտ պուղտայըն իթթաոսնա թալիպ օլան վէ չէբանիթինի անլամագ իսթէյէնլէրին մագամը վալայի Սէրասկէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի. Նօ. 7 2—3

Ասաքիրը Շահանէ իչիւն միւպայեա օլունաճագ օլան 7000 գըլէտէն 12,000 գըլէյէ գատար Թագէ Միտիլլի սապունլարը բէհիրինին պէհէր գըլէսի 4 ղրուշտա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ մարթըը Ռումիինի 11ճի չարշէնպէհ կիւնի գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ իւթէօի կիւնի ⁹⁄₁₀5 թէմինաթ գագէսի օլունաճագը ճիհէթլէ իթթաոսնա թալիպ օլանլարըն մագամը վալայի Սէրասկէրի լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի. Նօ 8 2—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000   "ՖԻՆԻՔՍ"   Հիմնեալ ի Լոնտոն յամի 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ՚է, որոյ բաժնետեարք Անգղիոյ ամենահարուստ և հռչակաւոր դրամատէրքն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի փոխարէն համար։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ՚ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի, կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծագոյն դիւրութեամբ սովորական հաւաքմամբ, որք ունին յետոյ նախամեծարութիւն հասցնելու դէպքին տեսակէտէն մեր ապահովագրելոց կրած վնասներին։

Հ. ՄԻՒՐՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11։ և 12, Սանսարճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

Ա. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	8,000,000
Պահեստի դրամ ցմինչ յունիս 1890	»	6,165,860
Տարեկան հասոյթ	»	14,135,925

Ընկերութիւնք ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՑՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱՉ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆրանք 6,250,000   Պահեստի դրամ ֆրանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ՚ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լաւ ապահովագրական հաստատութեանց հետ, որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆրանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14. 16

ՕՃԱՐԱԿ ԵՒ ԽՄՈՐՈՒԿ

AUBERGIER

Լագթիւքարիոմով

ՀԱՋ ՀԱՐԲՈՒԽ ՑՆՑՂԱՏԱՊ

Հաւանութեամբ Բարիզի բժշկական Ակադէմիային

Ընդդէմ ԹՈՔԵՐՈՒ եւ ՑՆՑՈՒՂՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ, կը հանդարտէ ՀԱԶԸ, կը վանէ ՔՆԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԵՆ ԴԵՂԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

ՓԻՆԹՕ ԱՄՐԱՄ ԵՒ ԸՆԿ.

Փինթօ Ամրամ և Ընկ. վաճառատունը պատիւ ունի ծանուցանել մայրաքաղաքիս եւ նահանգաց կօշկակար արհեստաւորաց թէ իր խանին մէջ (Փինթօ Ամրամ խան) ի Պոլիս, Սուլթան-Համամ, հաստատած է մեծ մթերանոց մը Հոլանտայի և Միթիլիի մեծ գործարաններէն ելած քէօսէլէներու։

Միեւնոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ լաւագոյն գործարաններէն ելած ամեն տեսակ կաշի՝ կօշիկներու շինութեան համար։

Փինթօ Ամրամ և ընկ. վաճառատունը, երկար ժամանակէ հետէ հանրածանօթ այս տեսակ գործոց մէջ, կարող է պատասխանել ամեն պահանջմանց իր բազմաթիւ յաճախորդաց որք այնքան լիուլի վստահութեան ապացոյցներ տուած են իրեն։

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՈՒԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԴԼԽՈՅ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՌՆՈՒԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԷՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Դառապնիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուքը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ՌՈՅԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ ԱՍԻՒՌԱՆՍ ՔՈՐԲՈՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720 ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան   Անգլ. ոսկի 4,000,000

Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է   » 35,000,000

Ընկերութիւնս կ՚ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարումնը ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՋԵՂՋԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ   Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ. Պաղճէ Գաբու, Մէյտանճըք սօքաք, Ուիթալ խան։

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

Լ՚ԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրաւ հանեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ դղձենալով մեր խնայած և աւելցուցած ստակներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով մեր խնայածստակներն յամկէտս կըվատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ՚էքօնօմի էնթէրնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը եւն վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ՚ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԻՆՔ   265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, Թիւ 26-27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ։

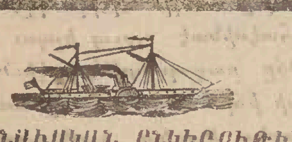

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Պոնտոսի միջեւ կանոնաւոր բեռնակիր

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անատոլի որ մարտ 16ին Մարսիլիայէն և մարտ 22ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Մինկրէլի որ պիտի մեկնի մարտ 22ին,

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 250 Ֆրանք

Բ. » 178 »

Ռուզնամէ և պարտք տեղեկութեան

Նաւողչէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ Մահմուտ Սէթէ Փրանւէզ

5

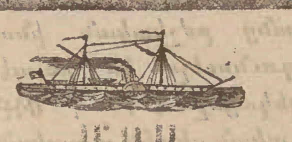

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի և Միջերկրականի միջեւ բեռնակիր շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆէրոս	4000	Օսիրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նէբթիւն	3000
Սէսոստրիս	3250	Բէրա	3000
Թիպա	3250	Լօգիւս	800
Մակտալա	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	Սեսիլ	700

Յառաջ շոգենաւն ամսոյս 13ին Լիվրբուլէն առտ կ՚սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ. 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ։

14

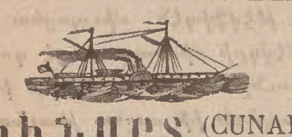

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որք ամսը երկու անգամ կը բանին Լիվըրբուլէ և Սեւ-ծովու միջեւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Գատալոնիա	4845
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	3574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ատլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալէբբօ	2143	Թրինիտատ	893
Քէտար	1876	Մարոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Առաջիկայ շոգենաւը, Նաւապետ Ռոթվէլ, առտ եկաւ և Լիվրբուլ կ՚երթայ ամսոյս 24ին, հանդիպելով Իզմիր։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալէքսանտրիա խան Թիւ 11 Ղալաթիա

17

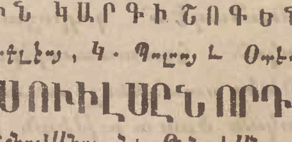

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Լիվըրբուլ, Անվէրս, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի միջեւ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ և ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանօ	2000	Ֆլամինկօ	1600	Բալէրմօ	3200
Անքօնա	3000	Կալիլէօ	5500	Բանամա	1700
Ապոլլօ	5500	Կիտոանօ	2200	Բլատօ	1500
Արկօ	2300	Կոզօ	1800	Բօլօ	1000
Արիոսթօ	3000	Կրոտնօ	2200	Բուիտօ	2800
Պասսանօ	3000	Հիրօ	2000	Րիալթօ	4400
Պորտոֆինօ	2200	Հիտալկօ	3000	Րինալտօ	3200
Պրավօ	2000	Հէնտոու	7000	Րօլլօ	3000
Պըֆֆալօ	8800	Հումպէր	1200	Րօմէօ	3500
Գէլլօ	2600	Ալլակօ	5000	Րօզարիօ	3500
Գալիբսօ	2500	Ճիւնօ	2300	Սալէրնօ	4000
Գամօ	2100	Քէլլօ	2000	Սանդիակօ	8200
Գատօ	2000	Քօլբինօ	4200	Սաբֆօ	2000
Գօմօ	2700	Քօմօ	2200	Սիլվիօ	2000
Չիքակօ	5000	Լէօ	2000	Սորէնտօ	4300
Գլիօ	2500	Լէոնթօ	4500	Թ. Ուիլսըն	3000
Գոլորատօ	3400	Լիվօրնօ	3000	Թասօ	1200
Տիգօ	2500	Մալմօ	1500	Թոլիտօ	2800
Տոմինօ	2500	Մարէնկօ	4300	Թօրբիտօ	900
Տուրօ	4800	Մարդէլլօ	6500	Ուրպինօ	5000
Տրաքօ	2100	Միլօ	2000	Վոլթուրնօ	5000
Էսինամ	2600	Մուրինօ	3100	Ւէնօ	3600
Էլտորատօ	3000	Նէրօ	2000	Զէպրա	1000
Էլէքթրօ	3200	Օրլանտօ	3000	Զէֆֆիրինօ	200
Էրաթօ	2600	Օթէլլօ	5000	Զէմիօ	200
Ֆալզօն	800	Օդրանտօ	4500	Զէրօ	140
Ֆիտօ	700	Օգօ	2000	Մոաքիթօ	120
Էճիբշըն Մօնարք					8000
Բերժեն Մօնարք					8000
Լըդիըն Մօնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ՚ընծայուի

Դիմել առ   Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՒ ՌԻՑՕ Գործակալք

Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

7

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՃԱՐՊ ԻՒՂ.

Իբր հիւսիսյին որ չորս է սպոյտ

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճողածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՇԱԼ   212

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME,

Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Chimiste Lastes, perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Phⁿ-Cⁱᵉ, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL : Dans toutes les bonnes Pharmacies.

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 9 21 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Գշ. 10 22 Աղեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով

Դշ. 11 23 Սեվաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 11 23 Սուրհանդակ դէպի Փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամը 11ին։

Եշ. 12 24 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ. — Մարտ 11/23, երկուշաբթի օրը Կ. Պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, Պէյրութ, Եաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։   10

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ի ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 241 ԹԻՒ,

ԵՒ Ի ՂԱԼԱԹԻԱ ԷՍԿԻ ՍԱՆՏԸՔՃԸԼԱՐՕՖՃՈՒԼԱՐՓՈՂՈՑ, 77 ԹԻՒ

ԱՌԱՆՑ ՀԱՄԵՄԱՏ ԳՆԵԼՆ ԽԱԲՈՒԻԼ Է

Քսան տարիէ ի վեր արհեստիս բարգաւաճմանը նախանձախնդիր մեր մեծարգոյ յաճախորդներն գոհ ընելով, իրաւամբ մեծ քաջալերութիւն վայելեցի, եւ որովհետեւ յաճախորդացս շատերն Ղալաթիոյ կողմը կը գտնուին, ուստի պարտաւորեցայ վերոյնշանակեալ թուով մասնաճիւղ մը բանալ՝ խոստանալով դարձեալ կազմը տալուն, նիւթն հաստատուն եւ ազնիւ, ձեւն ըստ ամենայնի եւրոպական, և գինն կարելի եղածին չափ աժան շինել. սակայն պէտք է գիտնալ թէ, մեր յոյժ աժնութեան սկզբունքը ոչ թէ ոմանց նման անպիտան նիւթ գործածելով խաբել է, այլ եւ գլխաւորաբար նիւթերն Եւրոպայէն ուղղակի բերել տալու, եւ խիստ քիչ շահելու չափաւորութեան վրայ հիմնեալ է։

Պոթին կալոշ	ղրշ. 95	Սկարբին	ղրշ. 52
Մանթարըլը Պօթին	» 75	Պարի սկարբին	» 45
Պոթին	» 67	Կոճակաւոր պոթին	» 75
Մոյկ	» 140	Կանանց մուճակ	» 35
Մոյկ և կալոշ	» 130	Կանանց սկարբին	» 40

Ապսպրուածներուն վրայ տասը զրուշ յաւելում կըլլայ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1891, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46			
	Առաւօտ												Իրիկուն												
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Կ. Պոլիս	6 30	7 ...	7 30	7 50	8 30	9 ...	9 30	10 ...	10 30	1 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ...	5 30	6 30	7 ...	...	...	...
Գում-գաբու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 39	5 9	5 39	6 39	7 08	...	...	...
Եէնի-գաբու	6 43	7 13	7 43	...	8 13	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 43	7 12	...	...	...
Տաւշան փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 19	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 19	5 49	6 49	7 18	...	...	...
Եետի-գուլէ	6 55	7 23	8 1	8 22	8 55	9 21	9 54	10 23	10 55	11 24	11 55	12 22	1 55	2 21	2 54	3 2[illegible]	4 23	4 55	5 26	5 55	6 55	7 22	...	...	...
Մագրիգիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6	...	10 4	10 33	11 6	11 36	12 05	...	2 06	...	3 04	3 36	4 33	5 06	5 39	6 06	7 06	7 33	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	11 47	...	...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	5 48	6 16	...	7 43	...	...	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 2	...	...	...	...	...	11 55	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 24	...	...	...	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ-ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	51			
	Առաւօտ												Իրիկուն												
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	12 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Այ Ստեֆանօ	6 30	7 ...		8 ...	8 30	...	9 30	...	...	11 27	...	1 ...	...	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	5 57	...	7 06	...	...	...
Մագրիգիւղ	6 40	7 10	7 39	8 11	8 40	...	9 40	10 10	10 40	11 38	12 24	1 10	...	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	7 10	7 18	...	...	...
Եետի-գուլէ	6 52	7 22	7 50	8 23	8 52	9 26	9 53	10 22	10 52	11 52	12 44	1 22	1 52	2 26	2 52	3 22	4 22	4 52	5 52	6 22	7 21	7 43	...	...	...
Սամաթիա	6 56	7 26	...	8 27	8 56	9 29	9 56	10 26	10 56	11 56	12 48	1 26	1 56	2 29	2 56	3 26	4 26	4 56	5 56	6 26	...	7 57	...	...	...
Տաւշան փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գաբու	7 2	7 32	...	8 33	9 02	9 34	10 02	10 32	11 2	12 0[illegible]	12 54	1 32	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 02	6 02	6 32	...	...	...	...	...
Գում-գաբու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 8	12 08	12 58	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	6 08	6 38	...	...	...	...	...
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 06	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	7 41	8 06	...	...	...
	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 50	8 15	...	...	...

Փոքր ծրարներն անխտիր կ՚ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մագրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մինչեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ՚ընդունուին։ 1

Արտօնատէր Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ